

Laporan Hak Asasi Manusia 2009: Malaysia

Biro Demokrasi, Hak Asasi Manusia, dan Buruh

Laporan Negara tentang Amalan Hak Asasi Manusia

11 Mac 2010

Malaysia adalah negara beraja berperlembagaan dengan jumlah penduduk sekitar 28.3 juta. Negara ini mengamalkan sistem parlimen kerajaan yang diketuai oleh seorang Perdana Menteri yang dipilih melalui pilihan raya pelbagai parti yang diadakan secara berkala. Pertubuhan Kebangsaan Melayu Bersatu (UMNO) bersama dengan perikatan parti politik yang dikenali sebagai Barisan Nasional (BN) telah berkuasa sejak kemerdekaan pada tahun 1957. Pilihan raya umum terbaru pada bulan Mac 2008 telah berjalan secara umumnya dengan telus dan menyaksikan peningkatan ketara kemenangan pihak pembangkang. Pada 3 April, Najib Razak mengangkat sumpah sebagai Perdana Menteri. Umumnya pihak kerajaan mempunyai kawalan penuh ke atas isu keamanan.

Lazimnya pihak kerajaan menghormati hak asasi manusia untuk warganya, namun terdapat masalah dari beberapa segi. Wujud halangan-halangan besar yang menghalang parti-parti pembangkang daripada bersaing secara adil dengan parti pemerintah. Beberapa kematian berlaku semasa penangkapan polis dan semasa dalam tahanan polis. Badan bukan profesional iaitu Ikatan Relawan Rakyat Malaysia (RELA) dilaporkan menganiaya pelarian, pemohon suaka dan pendatang haram. Masalah-masalah lain yang dihadapi termasuk keganasan polis terhadap tahanan-tahanan, pusat-pusat tahanan imigresen (PTI) yang penuh sesak, penggunaan cara penangkapan dan penahanan sewenang-wenangnya menggunakan Akta Keselamatan Dalam Negeri (ISA) dan tiga undang-undang lain yang membolehkan penahanan tanpa perbicaraan, dan persoalan berbangkit tentang keadilan dan kebebasan badan kehakiman. Kerajaan membuat tuduhan bermotifkan politik untuk menghukum tokoh-tokoh pembangkang terkemuka. Kerajaan juga menahan pemimpin-pemimpin pembangkang lain, wartawan-wartawan, dan penulis-penulis blog atas sebab-sebab politik. Mahkamah sivil terus membenarkan mahkamah syariah untuk melaksanakan bidang kuasanya atas kes-kes yang melibatkan keluarga termasuk bagi pihak bukan Islam. Selain itu, mahkamah jenayah sivil dan mahkamah syariah menggunakan hukuman rotan sebagai satu bentuk hukuman. Kerajaan terus menyekat kebebasan akhbar, berpersatuan, perhimpunan, berceramah, dan beragama. Pemerdagangan manusia kekal menjadi satu masalah yang serius. Dasar kerajaan yang sudah lama diamalkan memberi keutamaan kepada etnik Melayu dalam banyak segi. Sesetengah majikan mengeksplotasi pekerja hijrahan dan kaum India rakyat Malaysia dengan kerja paksa. Beberapa insiden melibatkan buruh kanak-kanak berlaku di ladang.

PENGHORMATAN HAK ASASI MANUSIA

Bahagian 1 Penghormatan terhadap Integriti Seseorang, Termasuk Kebebasan Dari:

- a. Hukum Mati Sewenang-wenang atau yang Menyalahi Undang-undang**

Kerajaan atau ejen-ejennya tidak melakukan sebarang pembunuhan yang bermotif politik. Namun, media tempatan melaporkan bahawa polis telah membunuh 50 orang semasa memberkas mereka, satu jumlah yang menurun daripada 82 kes pada tahun 2008.

Pada 20 Januari, Kugan Ananthan, seorang berbangsa India yang dalam tahanan polis sejak Januari 15 kerana kesalahan mencuri kereta, telah meninggal dunia. Pemeriksaan bedah siasat awal menyebut beliau mengalam masalah paru-paru berair sebagai punca kematian. Pemeriksaan bedah siasat kedua yang dilakukan oleh pakar patologi yang dilantik oleh ahli keluarga Kugan menunjukkan terdapat luka besar disebabkan dipukul berterusan sampai mati. Pada 23 Januari, Peguam Negara mengkelaskan kematian Kugan sebagai pembunuhan. Pada mulanya, 11 pegawai polis dipindahkan ke meja tugas sementara siasatan dijalankan. Namun pada 1 Oktober, hanya konstabel Navindran Vivekanandan, satu-satunya pegawai polis berbangsa India di antara 11 pegawai polis yang lain, didakwa untuk jenayah kecil kerana secara sengaja menyebabkan cedera parah untuk memeras pengakuan. Navindran mengaku tidak bersalah dan dibebaskan dengan ikat jamin. Mahkamah sesyen dijadual membicarakan kes jenayah Navindran pada 13 Februari 2010. Ahli keluarga Kugan juga telah mengemukakan saman sivil terhadap kerajaan atas kematianya dalam tahanan, dan kes ini masih tertunda di mahkamah sivil.

Pada 15 Julai, Teoh Beng Hock, pembantu politik kepada seorang ahli Dewan Undangan Negeri Selangor, dibawa ke Pejabat Suruhanjaya Pencegahan Rasuah Malaysia (SPRM) sebagai saksi tuduhan terhadap pegawai atasannya. Pada 16 Julai, mayat Teoh telah ditemui di bumbung bangunan bersebelahan dengan pejabat SPMR. Pemeriksaan bedah siasat rasmi menyatakan bahawa dia meninggal pada 16 Julai disebabkan kecederaan dalam akibat jatuh. Teoh telah disoal siasat selama lebih daripada lapan jam. Pada 21 November, mayat Teoh telah digali semula untuk pemeriksaan otopsi kedua. Inkues awam bagi punca kematian Teoh diteruskan hingga ke akhir tahun.

Pada 16 Julai, polis telah menangkap R. Gunasegaran, dan beliau kemudian telah meninggal dunia semasa dalam tahanan di balai polis Sentul, lebih kurang dua hingga tiga jam selepas ditangkap. Otopsi awal mendapati Gunasegaran meninggal dunia kerana mengambil dadah berlebihan. Beberapa saksi mendakwa dia dipukul semasa berada dalam tahanan polis. Atas permintaan keluarganya, mahkamah tinggi mengarah diadakan pemeriksaan otopsi kedua dan inkues ke atas kematianya. Inkues atas sebab kematianya masih tertangguh hingga ke akhir tahun.

Pada 8 November, polis menembak dan membunuh lima orang pemuda berbangsa India berusia antara 17-24 tahun. Polis mengkategorikan mereka sebagai ahli geng jenayah dan mereka yang memulakan tembakan. Namun, bantahan dari masyarakat India telah mempersoalkan taktik polis yang kononnya "menembak untuk membunuh." Pihak polis telah menafikan penggunaan taktik tersebut dan membela hak pegawai-pegawai yang sedang membela diri. Belum ada siasatan rasmi ke atas perkara itu diumumkan sehingga akhir tahun.

Pada 9 April, mahkamah tinggi menjatuhkan hukuman mati ke atas Ketua Inspektor Azilah Hadri dan Koperal Sirul Azhar Umar, kerana jenayah membunuh Altantuya Shaaribu pada tahun 2006. Rayuan mereka ditangguhkan ke akhir tahun. Pada bulan Oktober 2008, mahkamah membebaskan pengalisis politik Razak Baginda daripada bersubahat dalam pembunuhan Altantuya. Bapa Altantuya mengemukakan saman sivil terhadap kerajaan, Razak Baginda, dan dua pegawai polis sebanyak RM100 juta (sekitar AS\$28.6 juta). Kes sivil ini masih tertunda pada akhir tahun.

b. Orang yang Hilang

Tidak ada laporan tentang kehilangan orang bermotifkan politik.

c. Seksaan dan Layanan atau Hukuman Kejam, Tidak Berperikemanusiaan atau Menjatuhkan Maruah

Tidak ada undang-undang khusus yang melarang penyeksaan, namun undang-undang melarang "melakukan kecederaan parah" di sebabkan seksaan. Terdapat beberapa tuduhan ke atas anggota RELA dan pegawai imigresen yang memukul dan menganiaya tahanan di PTI, yang dikelola oleh Jabatan Imigresen dan dibantu oleh RELA.

Pada 15 Januari, tujuh pegawai polis daripada pejabat Brickfields di Negeri Selangor didakwa melakukan "jenayah intimidasi" dan "secara sukarela menyebabkan kesakitan untuk mendapatkan pengakuan" daripada B. Prabakar yang ditangkap pada bulan Disember 2008 berhubung dengan satu rompakan. Prabakar mendakwa polis memukulnya dengan hos getah, memercikkan air mendidih kepadanya, memintanya untuk berdiri di atas kerusi dengan kain di lehernya, dan mengugut akan menggantungnya. Kes ini masih tertangguh pada akhir tahun.

Pada 6 Disember, polis menangkap S. Isai Kumar selepas seorang saudara perempuannya membuat laporan polis ke atas dirinya. Dia ditahan selama 10 hari dan telah mendakwa ditelanjangkan oleh polis, diambil gambar, diserang, dan dinafikan untuk mendapat makanan dan perubatan selama empat hari di balai polis Seremban. Menurutnya, polis memaksanya untuk mengaku melakukan rompakan dan intimidasi jenayah. Dia kemudian dibebaskan dan polis memberitahu bahawa laporan terhadap dirinya adalah palsu.

Pada bulan Mei 2008, sebagai respons terhadap kejadian memukul seorang warga Pakistan yang ditahan oleh pegawai imigresen di PTI Lenggeng pada bulan April 2008, seorang pesuruhjaya daripada Suruhanjaya Hak Asasi Manusia Malaysia (SUHAKAM) telah menyiasat dan menemui "bukti berlaku kes penyeksaan." Namun, tidak ada siasatan lanjutan yang diketahui telah dibuat.

Mereka yang ditahan di bawah ISA umumnya dipukul, mengalami penyeksaan fizikal dan mental, dan penganiayaan lain. Contohnya menurut Amnesty International, Sanjeev Kumar yang ditahan di bawah ISA pada bulan Julai 2007 menjadi lumpuh dan mengalami ketidakstabilan mental ketika dia dibebaskan pada bulan September 2008.

Pada bulan Ogos 2008 menurut laporan media, dua pegawai polis dari Negeri Perak telah mendera budak lelaki berumur 10 tahun ketika menyoalnya tentang kes kecurian. Tidak ada maklumat boleh didapati tentang siasatan terhadap laporan ini.

Undang-undang jenayah menetapkan rotan sebagai hukuman tambahan selain penjara untuk mereka yang disabitkan dengan beberapa kesalahan bukan keganasan, seperti pemilikan dadah, jenayah pecah amanah, dan penyeludupan warga asing. Undang-undang menetapkan sehingga enam kali sebatan masing-masing bagi pendatang haram dan majikan mereka. Hakim secara rutin memasukkan rotan dalam hukuman kepada mereka yang disabitkan terlibat dalam jenayah seperti culik, rogol, dan rompakan. Hukuman rotan ini dibuat menggunakan rotan setebal setengah inci yang boleh menyebabkan bekas dan parut. Undang-undan mengecualikan hukuman ini ke atas lelaki berumur lebih

50 tahun dan kepada semua wanita. Kanak-kanak lelaki berusia 10 tahun dan lebih boleh dirotan 10 kali dengan "rotan yang ringan."

Undang-undang syariah di beberapa negeri juga menetapkan hukum rotan dan tidak ada pengecualian hukuman terhadap wanita. Bagi hukuman rotan syariah, rotan yang lebih kecil digunakan, dan pegawai yang merotan tidak boleh mengangkat rotan melebihi aras bahunya, untuk mengurangkan kesan pukulan. Selain itu, subjek yang dirotan akan ditutup sepenuhnya dengan jubah agar rotan tidak menyentuh mana-mana bahagian kulitnya. Pegawai agama Islam mendakwa hukuman ini bertujuan bukan untuk menyebabkan luka tetapi berharap agar pelaku dosa merasa malu dan bertaubat dan tidak mengulangi perbuatan itu. Di antara bulan Julai dan September, terdapat empat kes hukuman dirotan yang dikenakan oleh Mahkamah Syariah.

Pada 20 Julai, Mahkamah Tinggi Syariah Kuantan (Pahang) telah menjatuhkan hukuman denda RM5,000 (kira-kira AS\$1,400) dan enam sebatan ke atas Kartika Sari Dewi Shukarno kerana meminum arak di sebuah hotel di Pahang pada Julai 2008. Kartika adalah wanita Islam pertama yang dijatuhkan hukuman rotan. Kartika, yang mengaku bersalah, tidak membuat merayuan ke atas hukuman tersebut. Sehingga akhir tahun, Mahkamah Syariah belum memberi tarikh melaksanakan hukuman rotan tersebut..

Pada pertengahan bulan September, hakim Mahkamah Syariah yang sama telah menjatuhkan hukuman enam sebatan dan penjara ke atas seorang lelaki warga negara asing kerana meminum arak dan menghukum pelayan Islam yang memberi perkhidmatan kepada Kartika dengan enam sebatan dan denda.

Pada bulan September, Mahkamah Tinggi Syariah Selangor telah menjatuhkan hukuman denda dan enam sebatan ke atas satu pasangan kerana kesalahan "berkhawat" atau berdua-duaan selepas pasangan itu didapati cuba melakukan seks di luar perkahwinan.

Keadaan di Penjara dan Pusat Tahanan

Kesesakan di penjara, terutama di kemudahan yang berhampiran dengan bandar-bandar besar, masih terdapat masalah serius. Pada bulan Disember, Kementerian Dalam Negeri melaporkan 31 buah penjara di dalam negara dihuni oleh 32,130 banduan di lokasi-lokasi yang hanya boleh menampung seramai 32,600 orang. Menurut Pusat Kajian Penjara Antarabangsa, pada pertengahan tahun 2008, 8.3 peratus daripada jumlah penghuni penjara adalah wanita. Badan bukan kerajaan tempatan dan antarabangsa menganggarkan sebahagian besar daripada 16 pusat tahanan di dalam negara berada di tahap maksimum atau di luar keupayaan, dan sesetengah tahanan ditahan selama satu tahun atau lebih.

NGO dan pertubuhan antarabangsa yang terlibat dengan pekerja hijrahan dan pelarian membuat dakwaan yang kredibel tentang kekurangan makanan, air dan rawatan perubatan, kemudahan sanitasi yang tidak baik, serta penderaan tahanan di PTI. Menurut Menteri Dalam Negeri, kesemua pusat tahanan mempunyai piawaian prosedur operasi masing-masing yang selari dengan piawai kualiti antarabangsa. Sebuah NGO yang mempunyai akses ke PTI mendakwa kesesakan, kekurangan sanitasi, dan kurang memberi pemeriksaan serta rawatan perubatan memudahkan penyebaran penyakit. Sepanjang tahun ini, kerajaan membenarkan NGO tempatan serta klinik-klinik bergerak masuk ke pusat-pusat tahanan.

Pada tahun 2008, SUHAKAM telah mengenalpasti kekurangan rawatan perubatan sebagai sebab utama kematian 1,300 tahanan sepanjang enam tahun di PTI, penjara dan lokap. Pada 1 Oktober, Pesuruhjaya SUHAKAM Siva Subramaniam mengulangi statistik ini dengan mengatakan angka ini bersamaan dengan 18 kematian setiap bulan sejak tahun 2003. Sebahagian besar kematian dilaporkan akibat penyakit mudah berjangkit yang mudah merebak di tempat yang tidak bersih dan penuh sesak. Siva mengesyorkan bahawa pusat-pusat tahanan ini mengamalkan piawai kesihatan yang lebih baik untuk mencegah penyebaran penyakit.

Kerajaan tidak membenarkan Jawatankuasa Palang Merah Antarabangsa untuk membuat lawatan ke penjara. Pada umumnya, pihak berkuasa tidak membenarkan mana-mana NGO dan media untuk memantau keadaan di penjara. Pihak kerajaan hanya membenarkan lawatan oleh para pegawai SUHAKAM berdasarkan keperluan kes.

Suruhanjaya Tinggi PBB bagi Pelarian (UNHCR) di beri akses berjuma dengan pelarian-pelarian dan pemohon-pemohon suaka berdaftar yang ditahan di dalam penjara. Aada lazimnya, pegawai penjara dan PTI enggan memberi UNHCR akses kepada pemohon suaka tidak berdaftar yang berada dalam tahanan. Namun, sejak April, UNHCR dibenarkan oleh pihak PTI untuk menemubual pelarian tidak berdaftar. Melalui temubual ini, UNHCR dapat memohon pelepasan bagi 3,645 pelarian daripada PTI sepanjang tahun laporan ini.

d. Penangkapan atau Penahanan Sewenang-wenang

Perlembagaan menetapkan bahawa tiada seorang pun yang boleh dipenjara kecuali mengikut undang-undang. Namun, undang-undang membenarkan siasatan dijalankan bagi menghalang orang yang disyaki melakukan jenayah daripada melarikan diri atau menghapus bukti semasa siasatan polis sedang dijalankan. Empat undang-undang, terutamanya ISA, bertujuan memenjara individu yang disyaki telah melakukan jenayah atau untuk menghalang seseorang daripada melakukan jenayah pada masa depan. Undang-undang ini menyekat dan adakalanya menghalang kemudahan mendapatkan khidmat peguam yang cepat serta perbicaraan awam yang adil.

Peranan Polis dan Jentera Keselamatan

Sekitar 100,000 anggota Polis Diraja Malaysia berada di bawah perintah Ketua Polis Negara (KPN), yang melapor terus kepada Menteri Dalam Negeri. KPN bertanggungjawab terhadap pengurusan dan pentadbiran angkatan polis. Pihak kerajaan mempunyai beberapa mekanisme untuk menyiasat dan menghukum pesalah dan pemberi rasuah. Terdapat beberapa laporan daripada pihak NGO dan media yang mendakwa bahawa angkatan keselamatan bertindak dengan sewenang-wenangnya pada tahun itu.

Beberapa NGO telah menjalankan tinjauan berkenaan rasuah oleh pihak kerajaan dan mendapati polis adalah di antara organisasi kerajaan dalam negara yang paling korup. Pada tahun laporan ini, tinjauan Kementerian Dalam Negeri mencatatkan bahawa 70 peratus responden telah merasuh pegawai polis dalam keadaan terpaksa. Antara kesalahan polis yang dilaporkan termasuk menerima rasuah dan mencuri. Seperti tahun-tahun sebelumnya, tidak ada tuduhan merogol oleh anggota polis yang dilaporkan.

Hukuman terhadap mereka termasuk digantung tugas, diberhentikan, dan diturunkan pangkat. Pegawai-pegawai polis yang dibicara adalah tertakluk kepada perbicaraan oleh mahkamah sivil. Perwakilan polis melaporkan bahawa terdapat tindakan disiplin yang diambil terhadap pegawai polis pada tahun laporan ini.

Kerajaan terus menumpukan usaha-usaha memperbaiki khidmat polis melalui kenaikan gaji, memperbaiki tempat tinggal mereka dan meningkatkan taraf hidup pegawai polis secara umum. Namun penubuhan suruhanjaya bebas berkaitan aduan dan salah laku polis masih belum dibuat hingga menjelang akhir tahun. Pihak NGO mengadu bahawa segala usaha kerajaan itu kurang telus.

Pusat latihan polis terus memasukkan latihan kesedaran hak asasi manusia dalam kursusnya. SUHAKAM telah menganjurkan satu latihan hak asasi manusia untuk pegawai polis sepanjang tahun itu.

Pasukan keselamatan gagal menghalang atau mengambil tindakan ke atas beberapa kumpulan yang bertindak ganas. Pada 28 Ogos, terdapat kumpulan-kumpulan minoriti yang mengadu tentang pihak polis yang tidak mahu mengambil tindakan menyurai sekumpulan orang Islam yang memprotes pemindahan kuil Hindu di kawasan perumahan mereka. Namun sebaliknya, pihak kerajaan bertindak segera menyuraikan perhimpunan nyalaan lilin oleh masyarakat Hindu. (lihat bahagian 2.b.).

Sejak beberapa tahun kebelakangan ini, Kementerian Dalam Negeri banyak bergantung kepada pihak RELA untuk melakukan serbuan dan menahan pendatang asing tanpa izin. Namun, NGO-NGO dan pertubuhan-pertubuhan antarabangsa ada melaporkan bahawa penglibatan RELA dan pihak berkuasa dalam masalah imigresen berkurangan dan pada 1 Ogos kerajaan telah memindahkan ke semua anggota RELA dari PTI. Kerajaan juga telah mengumumkan bahawa anggota RELA akan mula membantu polis dalam memerangi jenayah.

Sehingga 31 Ogos, pasukan RELA mempunyai seramai 586,644 ahli. Pada 2 September, pihak RELA telah mengumumkan rancangan untuk menambah lebih 200,000 ahli menjelang akhir tahun. Sehingga 31 Disember, pasukan RELA telah Berjaya menambah keahlian kepada 682,749 orang. Walaupun peranan pihak RELA dalam imigresen dikurangkan, namun kerajaan mengambil langkah untuk meningkatkan peranan keseluruhan organisasi itu, khususnya dalam membantu polis menangani masalah-masalah jenayah. Terdapat beberapa NGO menyatakan keimbangan bahawa latihan yang tidak mencukupi untuk ahli-ahli RELA menjadikan mereka kurang bersedia untuk melaksanakan tugas.

Antara penyalahgunaan kuasa oleh anggota RELA yang dilaporkan termasuk membelaah, memeras ugut, mencuri, merompak rumah, memusnahkan dokumen UNHCR dan dokumen pengiktirafan lain, dan merompak penempatan-penempatan pelarian. Namun, laporan-laporan ini terhad terutamanya untuk bulan Januari hingga Mac, dan tidak seperti tahun-tahun sebelumnya, tidak ada laporan tentang kes rogol yang melibatkan anggota RELA. Laporan penyalahgunaan kuasa oleh anggota RELA berkurangan dari tahun ke tahun.

Pada bulan September 2008, Mahkamah Tinggi telah meminta seorang anggota RELA Mohamed Tahir Osman untuk membayar Maslinda Ishak, yang ditahan semasa serbuan pada tahun 2003 sebanyak RM100,000 (AS\$28,600) sebagai ganti rugi kerana mengambil gambar Maslinda ketika dia terpaksa membuang air di dalam trak yang digunakan untuk membawa tahanan. Pada 25 Ogos, Mahkamah Rayuan mengarahkan pihak kerajaan untuk membayar denda, setelah mendapati ia bertanggungjawab secara tidak langsung atas tindakan Tahir. Tahir sebelum itu mengaku bersalah atas pencerobohan privasi dan dijatuhi hukuman empat bulan penjara.

Kerajaan tidak mengeluarkan maklumat mengenai bagaimana mereka menyiasat aduan-aduan terhadap ahli-ahli RELA atau bagaimana tindakan disiplin dilaksanakan. Akta Perlindungan Pihak Berkuasa Awam 1948 dan Pindaan Peraturan-Peraturan Penting 2005 menjadikan ahli-ahli RELA kebal undang-undang demi tugas rasmi yang dilakukan dengan niat baik.

Penangkapan dan Penahanan

Undang-undang membenarkan pihak polis untuk menangkap individu-individu kerana beberapa kesalahan tanpa waran dan menahan suspek selama 24 jam tanpa dakwaan. Seorang hakim boleh memanjangkan tempoh penahanan awal hingga dua minggu. Walaupun polis secara umumnya mematuhi peruntukan undang-undang ini, namun satu laporan suruhanjaya polis pada tahun 2005 ada melaporkan bahawa polis kadang-kadang melepaskan suspek dan kemudian menahan mereka semula untuk siasatan lanjut. NGO tempatan ada menyatakan bahawa amalan ini terus berlanjutan. Undang-undang sepatutnya memberi peluang kepada individu yang ditangkap hak untuk diberitahu kenapa mereka ditangkap oleh polis. Pihak polis mesti memberitahu tahanan bahawa mereka dibenarkan untuk menghubungi ahli keluarga dan berunding dengan seorang peguam pilihan mereka.

Polis sering menafikan hak tahanan untuk mendapatkan khidmat peguam dan menyoal suspek tanpa kehadiran peguam mereka. Pihak polis menjustifikasi amalan ini sebagai perlu untuk menghalang gangguan terhadap siasatan yang sedang dijalankan, dan keputusan hakim biasanya menyokong amalan tersebut. Laporan pada tahun 2005 menyatakan bahawa mentaliti "tangkap dulu, siasat kemudian" diamalkan secara meluas di kalangan sesetengah anggota polis dan mengesyorkan agar prosedur penahanan dikaji semula untuk mencegah penyalahgunaan kuasa. Dalam sesetengah keadaan, agensi-agensi pelaksanaan undang-undang tidak segera membenarkan pihak tahanan berhubung dengan ahli keluarga mereka.

Undang-undang membenarkan seseorang itu ditahan jika keterangan mereka perlu sebagai saksi utama dan penting dalam sesuatu kes jenayah bagi mengelakkan kemungkinan mereka melarikan diri. Ikat jamin lazimnya dibenarkan bagi mereka yang dituduh melakukan jenayah yang tidak dikenakan hukuman penjara seumur hidup atau hukuman mati. Jumlah ikat jamin, dan sama ada ikat jamin dibenarkan ataupun tidak, akan ditentukan atas budi bicara hakim. Apabila ikat jamin dibenarkan, tertuduh biasanya dikehendaki menyerahkan pasportnya kepada mahkamah.

Masalah kesesakan kes di mahkamah dan kekurangan kakitangan lazimnya mengakibatkan tempoh penahanan sebelum perbicaraan berlaku terlalu lama. Kadang kala kes berlanjutan hingga beberapa tahun. Pada 16 Disember, Ketua Hakim Negara Tun Zaki Azmi menyatakan terdapat 900,000 kes yang tertunda di mahkamah rendah dan 91,000 kes di mahkamah tinggi.

Empat undang-undang tahanan pencegahan yang membenarkan pihak kerajaan menahan suspek tanpa kajian semula kehakiman biasa atau pemfailan dakwaan secara rasmi termasuk: Akta Keselamatan Dalam Negeri (ISA), Ordinan Darurat (Ketenteraman Awam dan Pencegahan Jenayah), Akta Dadah Berbahaya (Langkah-langkah Pencegahan Khas) dan Akta Kediaman Terhad.

ISA memberi kuasa kepada pihak polis untuk menangkap tanpa waran dan menahan sehingga 60 hari mana-mana individu yang bertindak "dengan cara yang boleh menjelaskan keselamatan negara atau keadaan ekonomi di Malaysia." Sepanjang tempoh 60 hari pertama penahanan di pusat tahanan khas,

peruntukan ISA membenarkan penafian wakil peguam dan tidak memerlukan kes dibicarakan di mahkamah. Menteri Dalam Negeri boleh membenarkan tempoh tahanan ini dilanjutkan sehingga dua tahun, dengan disambung selama dua tahun lagi tanpa had. Secara amnya, pihak kerajaan jarang mengenakan penahanan ISA lebih daripada tempoh dua tahun. Namun, terdapat satu kes di mana pihak kerajaan telah menahan seorang tahanan ISA selama kira-kira tujuh tahun. Ada di kalangan tahanan yang telah dibebaskan sebelum tamat tempoh penahanan dan mereka dikenakan "syarat sekatan." Syarat-syarat ini mengehadkan kebebasan bercakap, kebebasan berpersatuan, dan kebebasan bergerak di dalam negeri dan ke luar negara.

Walaupun tiada dakwaan formal dibuat, ISA mensyaratkan supaya pihak berkuasa memaklumkan kepada tahanan tentang tuduhan terhadap mereka dan membenarkan mereka membuat rayuan kepada lembaga penasihat bukan perundangan supaya diadakan kajian semula pada setiap enam bulan. Namun, keputusan dan saranan lembaga penasihat tidak mempengaruhi keputusan Menteri Dalam Negeri, tidak disiarkan kepada orang ramai, dan seringkali tidak diberitahu kepada tahanan.

Majlis Peguam dan beberapa NGO hak asasi manusia menyeru agar ISA dimansuhkan, kerana ia tidak membenarkan sebarang kajian semula kehakiman dibuat terhadap keputusan ISA di mana-mana mahkamah, kecuali berkaitan isu pematuhan terhadap keperluan prosedur sahaja.

Pada 3 April iaitu hari pertama Perdana Menteri Najib memegang jawatan, beliau telah membuat pengumuman akan melakukan kajian semula yang komprehensif terhadap ISA. Sejak pengumuman itu, Kementerian Dalam Negeri telah mengadakan pertemuan tertutup dengan pelbagai kumpulan, termasuk parti-parti politik dan NGO-NGO, untuk mengkaji semula akta tersebut.

Pada 3 April, kerajaan membebaskan 13 tahanan ISA, termasuk V. Ganabatirau dan R. Kengadharan, dua daripada lima pemimpin Barisan Bertindak Hak-hak Orang Hindu (HINDRAF) yang ditahan. Pada 13 Mei, kerajaan membebaskan 13 tahanan lain, termasuk tiga pemimpin HINDRAF yang ditahan M. Manoharan, P. Uthayakumar dan K. Vasantha Kumar. Pada 16 September, kerajaan membebaskan lima lagi tahanan ISA, yang dipercayai anggota pertubuhan pengganas Jemaah Islamiyah. Pada menjelang akhir tahun, terdapat sembilan orang lagi dalam tahanan di bawah ISA, termasuk empat rakyat Malaysia dan lima rakyat asing. Menurut Kementerian Dalam Negeri, enam orang yang dipercayai terlibat dalam kegiatan militan, termasuk suspek pengganas Mas Selamat Kastari dan Samsuddin Sulaiman, dan tiga yang lain ditahan kerana memalsukan dokumen.

Pada Julai 2008, pihak berkuasa telah menangkap seorang pemimpin politik pembangkang iaitu Anwar Ibrahim atas tuduhan melakukannya liwat secara rela dengan bekas pembantunya. Pada bulan Ogos 2008, Anwar didakwa di mahkamah di bawah kanun keseksian kerana "melakukan hubungan seks luar tabii secara rela", yang boleh dikenakan hukuman penjara sehingga 20 tahun. Anwar dibebaskan oleh mahkamah dengan ikat jamin.

Pada 11 Ogos, Anwar telah memfailkan permohonan kajian semula kehakiman untuk melenyapkan kelayakan pasukan pendakwaraya atas dasar dakwaan berat sebelah, konflik kepentingan, dan salah laku pendakwaan. Pada 16 September, mahkamah telah menolak permohonan Anwar. Anwar juga telah mencabar sijil daripada pihak pendakwa, yang diperlukan sebelum perbicaraan boleh dimulakan, dan mereka didakwa menghilangkan fakta yang menyebelahinya. Pada 6 November, Mahkamah Rayuan telah menolak permohonan Anwar untuk memperolehi dokumen dan sampel DNA yang didakwa boleh membersihkan namanya. Walaupun perakuan rasmi pihak kerajaan bahawa penangkapan dan

pendakwaan Anwar tidak bermotifkan politik, namun pegawai kanan kerajaan berulang kali membuat ulasan awam yang bersifat prejudisial. Kes ini masih tertangguh pada akhir tahun.

Kes rayuan oleh pihak kerajaan terhadap keputusan tahun 2007 Mahkamah Tinggi Kuala Lumpur yang mengarahkan pembayaran ganti rugi sebanyak RM2.5 juta (kira-kira AS\$735,000) kepada bekas tahanan ISA, Abdul Malek Hussin, atas penahanan dan penyeksaan beliau pada tahun 1998 masih tertunggak pada hujung tahun.

Di bawah Ordinan Darurat, Menteri Dalam Negeri boleh mengeluarkan perintah penahanan selama dua tahun terhadap seseorang jika dia merasakan ini perlu untuk melindungi ketenteraman awam, “menghindar keganasan, atau mencegah jenayah yang melibatkan keganasan.” Satu NGO tempatan melaporkan terdapat lebih 1,000 orang yang ditahan di bawah Ordinan Darurat dan langkah-langkah pencegahan yang lain pada tahun 2008. Pihak berkuasa menggunakan Ordinan Darurat terhadap mereka yang disyaki sebagai penjenayah terancang.

Pada 15 Januari, polis di Miri, Sarawak, menahan Bunya Sengok, Marai Sengok, dan isterinya Melati Bekeni di bawah Ordinan Darurat kerana mereka didakwa terlibat dalam beberapa siri rompakan. Ahli-ahli keluarga mendakwa mereka ditangkap kerana satu pertikaian dengan konsortium pembangunan mengenai tanah pusaka. SUHAKAM mengutuk penggunaan Ordinan dalam kes ini. Pada 19 Mac, polis telah membebaskan Melati Bekeni, tetapi Marai Sengok dan Bunya Sengok telah diterbangkan ke Johor dan diperintah untuk ditahan selama dua tahun mengikut Ordinan di Pusat Penahanan Simpang Renggam.

Peruntukan Akta Dadah Berbahaya memberi kuasa yang khusus kepada kerajaan untuk menahan pengedar dadah yang disyaki tanpa perbicaraan sehingga 39 hari sebelum Menteri Dalam Negeri mengeluarkan perintah tahanan. Sebaik sahaja Kementerian Dalam Negeri mengeluarkan perintah tahanan tersebut, tahanan berhak mendapat perbicaraan di mahkamah yang mempunyai kuasa untuk mengeluarkan perintah pembebasan tahanan. Pihak berkuasa boleh menahan orang yang disyaki tanpa didakwa selama tempoh dua tahun secara berturut-turut dengan kajian semula dibuat oleh satu lembaga penasihat yang penasihatnya boleh mempengaruhi Menteri. Walau bagaimanapun, proses kajian semula ini tidak mengandungi sebarang hak prosedur yang diberikan kepada defendant dalam prosiding mahkamah. Pihak polis kerap menahan pengedar dadah yang disyaki di bawah akta ini setelah mahkamah membebaskan mereka daripada dakwaan rasmi. Menurut Agensi Antidadah Kebangsaan, pihak kerajaan telah menahan 1,176 orang di bawah peruntukan tahanan pencegahan akta ini semasa tempoh 11 bulan pertama tahun ini berbanding 1,115 orang yang ditahan sepanjang tahun 2008.

Akta Kediaman Terhad membenarkan Menteri Dalam Negeri meletakkan mana-mana individu di bawah kediaman terhad yang terletak jauh dari rumah mereka. Individu-individu ini tidak dibenar meninggalkan daerah kediaman yang telah ditetapkan dan mereka perlu melaporkan diri kepada pihak polis setiap hari. Seperti ISA, pihak berkuasa boleh melanjutkan tempoh kediaman terhad ini setiap dua tahun. Menteri diberi kuasa untuk mengeluarkan perintah kediaman terhad tanpa sebarang perbicaraan kehakiman atau pentadbiran. Kerajaan terus mewajarkan akta tersebut sebagai cara yang perlu untuk menyingkirkan orang yang disyaki dari tempat di mana kegiatan yang tidak diingini dijalankan.

e. Penafian Perbicaraan Awam Yang Adil

Tiga perkara dalam perlembagaan menyediakan peruntukan bagi mewujudkan badan kehakiman bebas. Walau bagaimanapun, peruntukan perlembagaan yang lain, undang-undang yang menyekat kajian semula oleh badan kehakiman, dan faktor-faktor lain, mengehadkan kebebasan badan kehakiman di samping menguatkan pengaruh badan eksekutif terhadap badan kehakiman.

Perlembagaan tidak secara langsung memberi kuasa kehakiman di mahkamah tetapi memperuntukan bahawa parlimen yang memberi kuasa tersebut. Perlembagaan juga memberi kuasa kehakiman yang tertentu kepada Peguam Negara, termasuk kuasa untuk mengarahkan pihak mahkamah tentang kes apa yang perlu dibicarkan, kuasa untuk memilih tempat perbicaraan, dan hak untuk menghentikan sesuatu kes perbicaraan. Peguam Negara mengawal dan mengarah segala pendakwaan kes jenayah dan memikul tanggungjawab atas tugas dan pemindahan kehakiman. Suruhanjaya Perlantikan Kehakiman yang ditubuhkan pada bulan Disember 2008 membuat perlantikan hakim di Mahkamah Tinggi, Mahkamah Rayuan, dan Mahkamah Persekutuan. Hakim-hakim Mahkamah Majistret dan Mahkamah Sesyen melapor kepada pejabat Peguam Negara. Saranan daripada Perdana Menteri yang dibuat bersama suruhanjaya akan menentukan pelantikan hakim kanan, tertakluk kepada persetujuan Majlis Raja-Raja, iaitu para pemerintah Melayu tradisi di kesembilan buah negeri.

Ahli-ahli badan peguam, wakil-wakil NGO, dan para pemerhati lain telah melahirkan keimbangan mereka tentang batasan-batasan yang ketara terhadap kebebasan badan kehakiman, dan mengemukakan beberapa contoh kes terkemuka yang melibatkan keputusan yang dibuat secara sewenang-wenang, pendakwaan yang bersifat memilih, dan layanan istimewa yang diberikan kepada sesetengah litigan dan peguam.

Pada bulan Mei 2008, Suruhanjaya DiRaja dibentuk untuk menyiasat pita video pada tahun 2002 yang dikatakan mengandungi rakaman perbualan seorang peguam kanan sedang membincangkan pemberian kes-kes tertentu kepada hakim-hakim “pihak kawan”. Kes itu mendapat bahawa bekas Perdana Menteri Mahathir, Setiausaha Agung UMNO Tengku Adnan, dan bekas Hakim Negara Eusoff Chin, adalah di antara mereka yang terlibat dalam memanipulasi perlantikan kehakiman dan bersalah dalam mempengaruhi kenaikan pangkat hakim-hakim. Pada 16 Jun, dalam jawapan bertulis kepada soalan ahli parlimen Karpal Singh dari Parti Tindakan Rakyat (DAP) tentang mengapa tidak ada tindakan lanjut terhadap penemuan suruhanjaya, seorang Menteri di Jabatan Perdana Menteri menjelaskan bahawa kes tersebut ditutup kerana kekurangan bukti.

Mahkamah Sesyen membicarakan kes-kes saman sivil dan jenayah kecil. Mahkamah Tinggi mempunyai bidang kuasa asal atas segala kes jenayah yang melibatkan jenayah berat. Mahkamah Juvenil membicarakan pesalah yang berusia 18 tahun ke bawah. Mahkamah Khas membicarakan kes-kes yang melibatkan raja dan sultan. Mahkamah Rayuan pula mempunyai bidang kuasa rayuan ke atas keputusan Mahkamah Tinggi dan Mahkamah Sesyen. Mahkamah Persekutuan adalah mahkamah tertinggi di negara ini, dan ia mengkaji semula keputusan-keputusan Mahkamah Rayuan.

Kaum pribumi di Sabah dan Sarawak mengamalkan sistem undang-undang adat bagi menyelesaikan masalah seperti pertikaian tanah antara suku. Walaupun jarang berlaku, namun Mahkamah Penghulu boleh menghakimi kes-kes sivil yang kecil.

Masyarakat Islam yang sebahagian besarnya terdiri daripada bangsa Melayu tertakluk kepada undang-undang Syariah yang ditadbir oleh kerajaan negeri menerusi Mahkamah Syariah. Undang-undang tersebut serta tahap penguatkuasaannya berbeza-beza dari sebuah negeri ke sebuah negeri yang lain.

Angkatan bersenjata mempunyai sistem mahkamahnya yang berasingan.

Prosedur Perbicaraan

English Common Law adalah asas sistem perundangan sekular di negara ini. Perlembagaan menyatakan bahawa setiap orang adalah sama di sisi undang-undang dan berhak mendapatkan perlindungan undang-undang secara saksama. Perbicaraan adalah terbuka kepada orang awam, walaupun hakim boleh memerintahkan sekat dibuat ke atas liputan akhbar. Juri tidak digunakan. Defendan berhak mendapatkan khidmat peguam atas pembiayaan awam jika diminta oleh si tertuduh yang menghadapi dakwaan jenayah berat. Cara-cara penggunaan bukti secara ketat dipakai di mahkamah. Defendan boleh membuat kenyataan bertulis kepada agensi penyiasatan sebelum perbicaraan dimulakan. Penemuan pra-perbicaraan yang terhad dalam kes jenayah menghalang kemampuan defendan untuk membela diri. Defendan diberi peluang untuk berdepan dengan saksi-saksi yang menentang serta memperkenalkan saksi-saksi serta bukti-bukti bagi pihaknya, walaupun pihak hakim adakalanya tidak membenarkan testimoni saksi. Bukti-bukti yang disimpan oleh pihak kerajaan tidak selalu disediakan. Peguam-peguam perlu membuat permohonan untuk mendapatkan perintah mahkamah untuk mendapatkan dokumen-dokumen yang berada di bawah Akta Rahsia Rasmi. Seseorang defendan dianggap tidak bersalah sehingga terbukti dia bersalah dan boleh merayu kepada keputusan mahkamah di mahkamah yang lebih tinggi. Dalam beberapa keadaan tertentu, undang-undang mengehadkan hak seseorang defendan untuk membuat rayuan. Pihak kerajaan menyatakan bahawa had yang dikenakan dapat mempercepatkan perbicaraan di mahkamah peringkat tinggi, tetapi Majlis Peguam menganggap had-had membentuk sekat yang berlebihan terhadap kes rayuan.

Bagi kes senjata api dan sesetengah kes keselamatan negara, piawaian yang lebih rendah dalam menerima kenyataan defendan yang boleh membabitkan kesalahan diri sebagai bahan bukti, dikuatkuasakan. Peraturan juga membenarkan pihak berkuasa menahan tertuduh selama satu tempoh yang tidak ditentukan sebelum membuat dakwaan rasmi.

Bagi kes jenayah, pihak polis kadang kala menggunakan taktik yang boleh menjaskan hak asasi defendan. Sebagai contoh, polis menjalankan serbuan dan merampas dokumen untuk tujuan mengganggu defendan.

Mahkamah Syariah selalu tidak berlaku adil semasa mendengar testimoni yang diberikan oleh pihak wanita. Kebanyakan NGO mengadu bahawa golongan wanita tidak mendapat layanan yang sama rata di Mahkamah Syariah, terutamanya dalam hal berkaitan perceraian dan hak penjagaan anak.

Banduan dan Tahanan Politik

Kerajaan membebaskan P. Uthayakumar, M. Manoharan, R. Kenghadharan, Ganabatirau, dan T. Vasantha Kumar yang merupakan pemimpin utama HINDRAF yang ditangkap dan ditahan di bawah ISA kerana menganjurkan protes pada tahun 2007 terhadap dakwaan peminggiran kaum India.

Prosedur dan Remedi Kehakiman Sivil

Struktur kehakiman sivil adalah sama dengan mahkamah jenayah. Kes tertungggak yang terlalu banyak kerap kali mengakibatkan kelewatan pihak mahkamah memperuntukan perintah bagi plaintif sivil. Kerajaan dan para pegawai kerajaan boleh didakwa di mahkamah atas kesalahan mencabul hak asasi manusia.

f. Gangguan Sewenang-wenang Terhadap Privasi, Keluarga, Tempat Kediaman, atau Surat-menjurut

Pelbagai undang-undang melarang gangguan sewenang-wenang terhadap hak privasi. Namun begitu, terdapat beberapa kes di mana pihak berkuasa telah mencabul hak privasi rakyat. Peruntukan yang terdapat dalam undang-undang keselamatan membenarkan pihak polis memasuki dan menggeledah tanpa waran rumah orang yang disyaki mengancam keselamatan negara. Polis juga boleh merampas bukti di bawah peruntukan ini. Polis juga boleh menggunakan kuasa undang-undang ini untuk menggeledah rumah dan pejabat; merampas komputer, buku, dan dokumen; memantau perbualan; dan menangkap seseorang tanpa waran. Pihak kerajaan pula boleh mengawasi e-mel yang dihantar ke laman-laman blog Internet dan mengancam akan menahan sesiapa yang menghantar bahan melalui Internet yang dianggap oleh kerajaan sebagai mengancam ketenteraman atau keselamatan awam.

Garis panduan Jabatan Kemajuan Islam Persekutuan (JAKIM) memberi kuasa kepada para pegawai JAKIM untuk memasuki premis-premis persendirian tanpa waran jika mereka berpendapat bahawa tindakan pantas perlu dilakukan untuk menyerbu premis-premis yang disyaki ada orang Islam melakukan kesalahan seperti berjudi, meminum arak, dan melakukan seks luar nikah.

Dalam siasatan rasuah, selepas pegawai kanan polis yang terlibat dalam penyiasatan mengemukakan permohonan bertulis, undang-undang memberi kuasa kepada Timbalan Pendakwa Raya untuk mengizinkan pemintasan mesej yang dihantar atau diterima oleh orang yang disyaki. Maklumat yang diperolehi dengan cara begini boleh diterima sebagai bukti dalam perbicaraan kes rasuah. Pasukan keselamatan mempunyai bidang kuasa yang luas untuk memasang alat-alat perisikan secara tersembunyi di tempat persendirian. Selain dari itu, Pendakwa Raya boleh memberi kuasa kepada pihak polis untuk memintas mesej yang dihantar melalui pos dan rangkaian telekomunikasi jika pihak pendakwa berpendapat bahawa mesej ini berkemungkinan mengandungi maklumat berkaitan jenayah keganasan. Maklumat yang dipintas secara begini boleh diterima pakai di mahkamah.

Undang-undang membenarkan Menteri Dalam Negeri meletakkan penjenayah di bawah kediaman terhad di daerah terpencil, jauh dari rumah kediaman asal mereka selama dua tahun.

Kerajaan mengharamkan keahlian di dalam mana-mana parti politik dan organisasi yang tidak berdaftar.

Beberapa isu keagamaan menjadi penghalang utama kepada perkahwinan di antara orang-orang yang beragama Islam dengan penganut-penganut agama lain.

Bahagian 2 Penghormatan terhadap Kebebasan Sivil, Termasuk:

a. Kebebasan Bersuara dan Kebebasan Akhbar

Perlembagaan memperuntukan kebebasan bersuara dan kebebasan akhbar. Namun begitu, sebenarnya pihak kerajaan mengehadkan kebebasan menyuarakan pendapat dan menakut-nakutkan wartawan supaya mereka secara tidak langsung akan melakukan penapisan tersendiri. Menurut kerajaan, sekatan yang dikenakan terhadap pihak media bertujuan memelihara keselamatan negara, ketenteraman awam, dan hubungan baik dengan negara-negara lain.

Undang-undang yang mempunyai batasan “demi keselamatan atau ketenteraman awam” boleh menyekat kebebasan untuk bersuara. Misalnya, Akta Hasutan melarang ulasan awam terhadap isu-isu yang dianggap sensitif seperti soal perkauman dan keagamaan. Kerajaan menggunakan ISA, Akta Hasutan, Akta Rahsia Rasmi, Akta Mesin Cetak dan Penerbitan, undang-undang fitnah jenayah, dan undang-undang lain untuk menyekat atau mencegah penyampaian ucapan politik. Namun begitu, individu-individu kerap mengkritik pihak kerajaan, baik secara terbuka atau sebaliknya. Namun, pihak kerajaan sekali sekala akan bertindak balas terhadap mereka yang mengkritiknya.

Tambahan pula, undang-undang pilihan raya menjadikan ia satu kesalahan bagi mana-mana calon pilihan raya yang “menyemarakkan perasaan benci, rasa tidak puas hati, atau permusuhan.” Pesalah boleh dibatalkan kelayakan untuk bertanding.

Pada 17 Mac, ahli parlimen pembangkang Karpal Singh dari parti DAP didakwa di bawah Akta Hasutan kerana ulasannya pada 6 Februari dalam satu sidang akhbar bahawa Sultan Perak boleh disaman atas arahannya menyingkir seorang Menteri Besar dalam sebuah negeri. Ulasan Karpal dibuat selepas Sultan Azlan Shah memutuskan untuk menyingkir Menteri Besar Perak yang dari parti pembangkang dan melantik Menteri Besar dari parti memerintah kerajaan persekutuan. Menurut Akta Hasutan, sebarang tindakan yang menimbulkan kebencian, penghinaan, atau ketidakpuasan hati terhadap Sultan dianggap hasutan, suatu jenayah boleh dikenakan hukuman sehingga tiga tahun penjara atau denda hingga RM5,000 (lebih kurang AS\$1,400) atau kedua-duanya. Kes ini masih tertangguh pada akhir tahun.

Pada 29 Mac, kerajaan menggantung dua akhbar milik parti politik pembangkang iaitu Harakah milik Parti Se-Islam Malaysia (PAS) dan Suara Keadilan milik Parti Keadilan Rakyat. Pihak Kementerian Dalam Negeri menegaskan bahawa akhbar-akhbar tersebut berulang kali menerbitkan cerita yang "salah, sensasi, dan bersifat sensitif." Pada 3 April, iaitu hari beliau memulakan tugas, Perdana Menteri Najib menarik balik penggantungan terhadap kedua-dua akhbar tersebut.

Pada tahun 2007, Mahkamah Sesyen menjatuhkan hukuman ke atas pemimpin HINDRAF P. Uthayakumar di bawah Akta Hasutan kerana membuat surat yang dialamatkan kepada Perdana Menteri Britain Gordon Brown. Kes ini masih tertangguh pada akhir tahun.

Pihak kerajaan mengenakan sekatan ke atas pihak media, baik secara langsung atau tidak langsung, melalui Akta Mesin Cetak dan Penerbitan yang mewajibkan pihak penerbitan tempatan dan asing memohon permit daripada kerajaan pada setiap tahun. Akta ini menganggap penerbitan “berita yang berniat jahat” sebagai satu kesalahan yang boleh dihukum dan memberi kuasa kepada Menteri Dalam Negeri untuk mengharam atau menyekat sebarang penerbitan yang dianggap boleh mengancam ketenteraman awam, moral atau keselamatan negara. Akta ini juga melarang mahkamah daripada

mencabar penggantungan atau pembatalan permit penerbitan. Menurut kerajaan, peruntukan ini memastikan bahawa pihak media tidak menyebarkan "berita yang diputar-belit" dan ini perlu untuk menjaga keharmonian serta menggalakkan kehidupan yang aman di negara berbilang bangsa. Sepanjang tahun ini, pihak Kementerian terus mengkaji, menapis, dan merampas banyak penerbitan dari luar negeri. Sejak tahun 2000, Kementerian Dalam Negeri telah mengharamkan 397 buah buku yang mengandungi judul-judul yang boleh "membahayakan ketenteraman awam" atau yang berunsur lucu. Tiga daripada 22 buah buku yang diharamkan pada tahun ini termasuk *The Jewel of Medina*, *The Trouble With Islam Today*, dan *Ibrahim and Sarah*. Para pegawai Kementerian Dalam Negeri menambah bahawa individu yang terbabit dalam mencetak, mengimpor, menerbit, menjual, dan mengedarkan judul yang diharamkan tersebut boleh didakwa di bawah Akta Mesin Cetak dan Penerbitan 1984, yang membawa hukuman penjara sehingga tiga tahun dan denda sehingga RM20,000 (lebih kurang AS\$5,700).

Dua daripada tiga akhbar harian berbahasa Inggeris utama dan kesemua akhbar harian Melayu dimiliki atau saham akhbar-akhbar ini dikawal oleh parti-parti pemerintah. Ahli-ahli perniagaan yang mempunyai hubungan rapat dengan kerajaan serta parti-parti yang memerintah memiliki akhbar bahasa Inggeris yang ketiga paling utama dan keempat-empat akhbar bahasa Cina.

Wartawan-wartawan kerap ditahan, diganggu, dan ditakut-takutkan atas liputan yang mereka tulis. Contohnya, pada 14 November, Kementerian Dalam Negeri telah mengeluarkan surat amaran kepada akhbar harian berbahasa Tamil, *Tamil Nesan*, kerana laporan pembunuhan lima suspek perompak bersenjata oleh polis. Pihak Kementerian menuduh akhbar itu memainkan sentimen perkauman dalam beritanya mengenai tembakan polis ke atas kesemua lima suspek yang semuanya rakyat Malaysia berbangsa India sehingga terbunuh (lihat bahagian 1.a.). Tidak seperti pada tahun-tahun sebelumnya tidak ada kejadian wartawan ditangkap.

Kesalahan memfitnah boleh dijatuhkan hukuman penjara sehingga dua tahun, denda, atau kedua-duanya sekali. Peruntukan ini serta kuasa kerajaan berkaitan pembaharuan lesen tahunan dan dasar-dasar lain telah menyekat kebebasan atau siasatan wartawan sehingga laporan yang dikeluarkan adalah bersifat terlalu berhati-hati. Namun, akhbar bahasa Inggeris, Melayu dan Cina adakalanya memberi pandangan alternatif yang seimbang tentang isu-isu yang sensitif, begitu juga penulis blog.

Pihak kerajaan terus menapis media dengan mengawal kandungan berita, mengenakan pembaharuan tahunan bagi permit-permit penerbitan, dan mengehadkan edaran penerbitan kepada ahli-ahli organisasi sahaja. Pihak-pihak pencetak biasanya enggan mencetak sebarang penerbitan yang mengandungi unsur kritik terhadap kerajaan kerana takut dikenakan tindakan. Namun demikian, bahan-bahan penerbitan daripada parti pembangkang, kumpulan tindakan sosial, kesatuan, dan kumpulan persendirian yang lain giat membuat liputan berita tentang parti pembangkang dan sering kali menerbitkan pandangan yang mengkritik dasar-dasar kerajaan.

Stesen radio dan televisyen juga mengalami sekatan sebagaimana media cetak dan hampir kesemuanya menyokong pihak kerajaan. Berita tentang parti pembangkang dikawal ketat dan dilaporkan secara berat sebelah. Para pemimpin parti pembangkang mendakwa pihak media aliran memberi liputan yang sedikit kepada calon pembangkang, laporan yang sangat negatif tentang tokoh-tokoh kanan parti pembangkang, dan liputan yang meluas untuk calon parti pemerintah dalam tujuh pilihan raya kecil yang diadakan sejak pilihan raya umum pada bulan Mac 2008.

Televisyen Internet tidak menghadapi sekatan yang sedemikian dan Parti Islam Se-Malaysia (PAS) terus menyiaran televisyen Internet pada setiap hari.

Stesen-stesen televisyen menapis siaran masing-masing selaras dengan garis panduan kerajaan. Kerajaan telah mengharamkan beberapa buah akhbar dan majalah asing, dan kadang kala menapis majalah dan akhbar asing, biasanya kerana mengandungi unsur-unsur seks. Kerajaan mempunyai "senarai hitam" yang menyenaraikan nama-nama penghibur, ahli -ahlipolitik, dan pemimpin-pemimpin agama tempatan dan luar negara yang tidak dibenarkan muncul dalam siaran televisyen atau radio.

Pada 13 Mei, portal berita internet *Malaysiakini* melaporkan bahawa Media Prima, yang mengawal empat stesen televisyen swasta percuma, mempunyai rakaman video yang menunjukkan Speaker Perak V. Sivakumar diheret dari kerusi pada 7 Mei. Namun, menurut *Malaysiakini*, pihak pengurusan kanan dari Media Prima mengarahkan kakitangan mereka untuk tidak menyiaran rakaman tersebut atau video penangkapan hampir 100 orang termasuk ahli-ahli parlimen pembangkang dan ahli-ahli Dewan Undangan Negeri. Rakaman ini kemudian disiarkan di televisyen dan boleh didapati di Internet.

Pada 5 Julai, Florence Looi, hos dan penerbit program *Point of View*, meminta tetamu-tetamunya untuk menilai prestasi Perdana Menteri Najib Razak selama 100 hari pertama di pejabat. Salah seorang tetamu, iaitu seorang editor portal berita online *Malaysian Insider*, telah menilai prestasinya sebagai buruk. Pada 13 Julai, sebuah portal berita *Merdeka Review* melaporkan stesen televisyen swasta yang menyiaran program itu, iaitu NTV7, yang juga merupakan stesen milik Media Prima, membatalkan program itu dan member Looi tugas baru untuk membuat laporan di luar. NTV7 juga dilaporkan telah mengeluarkan surat amaran kepada Looi dengan menuduhnya "melanggar dasar redaksi." Pada 15 Julai, Pusat Kewartawanan Bebas mengeluarkan kenyataan yang melahirkan keimbangan tentang tugas baru Looi dan menyifatkan surat amaran tersebut sebagai tidak wajar.

Pihak kerajaan umumnya akan menyekat komen atau penerbitan, termasuk buku, jika dianggap boleh menjelaskan keharmonian antara kaum atau agama.

Kebebasan Internet

Walaupun tiada sekatan yang dikenakan terhadap capaian Internet oleh pihak kerajaan, namun pada tahun ini pihak kerajaan telah menyekat capaian beberapa buah laman web dan menahan beberapa penulis blog terkenal kerana menerbitkan komen-komen yang mengkritik kerajaan. Capaian Internet boleh didapati dengan meluas kecuali di Malaysia Timur di mana Internet biasanya tidak mudah didapati di luar kawasan pusat bandar. Menurut statistik dari Kesatuan Telekomunikasi Antarabangsa, sekitar 55.8 peratus daripada penduduk negara menggunakan Internet pada tahun 2008.

Undang-undang fitnah dan tahanan pencegahan telah menyebabkan berlakunya penapisan sendiri oleh penyedia dan penulis kandungan Internet tempatan seperti penulis blog, penyedia berita Internet, dan para aktivis NGO. Pada bulan September 2008, polis telah menahan Raja Petra Kamaruddin, seorang penulis blog dan pengkritik kerajaan memerintah, di bawah ISA kerana menulis artikel-artikel hasutan di laman blognya yang didakwa kerajaan menjadi ancaman kepada keselamatan negara. Beliau telah dibebaskan pada bulan November 2008 selepas mahkamah tinggi memutuskan bahawa penahanan beliau tidak mengikut perlembagaan. Pada 23 April, mahkamah telah mengeluarkan waran tangkap terhadap Raja Petra selepas beliau gagal hadir untuk perbicaraan jenayah hasutan. Pendakwaan ini bersabit artikel yang di pos pada bulan April 2008 bertajuk "Mari Hantar Pembunuhan Altantuya ke Neraka" di portal berita Internet, *Malaysia Today*, yang mendakwa Timbalan Perdana Menteri pada

masa itu Najib terbabit dengan pembunuhan seorang model Mongolia pada tahun 2006. Pada 26 Mei, mahkamah telah mengeluarkan surat perintah penangkapan kedua selepas Raja Petra gagal hadir untuk perbicaraan jenayah menfitnah yang timbul pengakuan sumpahnya pada bulan Jun 2008 yang membabitkan isteri Perdana Menteri, Rosmah Mansor, dalam kes pembunuhan Altantuya Shaaribu. Di dalam blognya, Raja Petra telah menulis bahawa dia telah menghilangkan diri. Pada 13 November, Mahkamah Sesyen telah memberi Raja Petra pelepasan tetapi bukan pembebasan terhadap saman fitnah terhadapnya kerana polis tidak dapat menemuinya. Namun, kerajaan masih mempunyai hak untuk mendakwanya sekiranya beliau kembali.

Pada 14 Mac, Mahkamah Sesyen Kuala Lumpur mendakwa enam orang di bawah Undang-undang Komunikasi dan Multimedia, kerana menghina Sultan Perak di dalam blog atau kiriman di Internet. Blog-blog ini berkenaan krisis politik di Perak selepas pengambil-alihan kuasa oleh parti BN pada 5 Februari. Seorang penulis blog mengaku bersalah dan didenda RM10,000 (kira-kira AS\$2,850). Lima yang lain mengaku tidak bersalah dan sehingga akhir tahun ini, perbicaraan mereka masih ditunda.

Akta Komunikasi dan Multimedia mensyaratkan supaya menyediakan khidmat internet dan rangkaian tertentu agar mendapatkan lesen. Sebelum ini, kerajaan telah menyatakan bahawa ia tidak berniat untuk mengenakan kawalan terhadap penggunaan internet tetapi akan menghukum “penyalahgunaan” teknologi maklumat tersebut. Akta ini membenarkan hukuman dikenakan terhadap pemilik sesebuah laman web atau blog kerana membenarkan penerbitan kandungan yang bersifat perkauman, keagamaan atau politik yang dianggap oleh mahkamah sebagai ofensif.

Pada 4 September, portal berita online *Malaysia Today* melaporkan bahawa Suruhanjaya Komunikasi dan Multimedia Malaysia (SKMM) mengarahkan *Malaysiakini* membuang video yang menunjukkan dua orang penunjuk perasaan Islam memijak kepala lembu semasa demonstrasi pada 28 Ogos (lihat bahagian 2.b.) pada laman Webnya. Pada 10 September, tujuh pegawai SKMM memasuki pejabat *Malaysiakini* dan menuntut rakaman asal peristiwa demonstrasi 28 Ogos itu. Pasukan SKMM menyalin cakera keras, mengambil gambar nombor siri cakera keras, dan menyoal siasat kakitangan *Malaysiakini*. Pihak SKMM menyatakan siasatan di buat hasil daripada rakaman video ofensif yang diterbitkan di laman web *Malaysiakini*.

Pada 1 Oktober, Kementerian Penerangan, Komunikasi, dan Kebudayaan menyangkal tuduhan bahawa SKMM telah menyalahguna kuasanya semasa mengambil tindakan keras terhadap penggunaan Internet. SKMM dipercayai telah menutup laman Web tertentu pada bulan September dan menggunakan kekerasan terhadap *Malaysiakini*. Dalam menyangkal tuduhan itu, pihak kementerian mendakwa terdapat gangguan teknikal yang mengakibatkan halaman Web tersebut tidak dapat dicapai buat sementara waktu.

Kebebasan Akademik dan Acara Kebudayaan

Kerajaan telah mengenakan beberapa sekatan ke atas kebebasan berakademik, terutamanya yang melibatkan pandangan politik yang tidak dibenarkan, dan mengenakan sekatan terhadap guru-guru dan pelajar-pelajar yang menyuarakan pandangan yang menentang. Pihak kerajaan masih mensyaratkan agar semua kakitangan kerajaan, ahli-ahli fakulti universiti, dan pelajar-pelajar supaya menandatangani ikrar kesetiaan kepada Yang DiPertuan Agung dan kerajaan. Para pemimpin pembangkang dan pejuang hak asasi mendakwa bahawa kerajaan telah menggunakan ikrar kesetiaan ini untuk mengekang kegiatan politik di kalangan kakitangan-kakitangan awam, ahli-ahli akademik, dan pelajar-pelajar.

Meskipun ahli-ahli fakulti kadang kala mengkritik kerajaan secara terang-terangan, mereka mengamalkan sikap berhati-hati memandangkan kemajuan kerjaya dan pembiayaan masing-masing bergantung kepada kerajaan. Ahli-ahli akademik di institusi swasta juga mengamalkan sikap berhati-hati kerana bimbang lesen institusi mereka akan dibatalkan oleh kerajaan. Undang-undang juga mengenakan sekatan terhadap persatuan-persatuan pelajar dan kegiatan-kegiatan politik di kalangan pelajar dan fakulti.

Pihak kerajaan telah melarang para pelajar untuk tidak terlibat di dalam politik dan menggunakan alasan ini untuk melarang parti-parti politik daripada mendekati persatuan-persatuan pelajar. Menurut pemimpin-pemimpin pelajar, pihak berkuasa akademik pernah membuang atau mendenda pelajar-pelajar yang menandatangani petisyen anti-kerajaan. Pihak berkuasa sekolah tidak melarang penyebaran pandangan kerajaan tentang isu-isu kontroversi di kampus-kampus universiti.

Kerajaan akan menapis dan mengharamkan mana-mana filem jika ada adegan-adegan lucah, bogel, seks, kekerasan, dan yang berbaur politik dan keagamaan. Pada 30 September, Kementerian Dalam Negeri mengumumkan larangan terhadap filem *Bruno* kerana mengandungi adegan-adegan seksual yang eksplisit, bahasa kesat, adengan bogel, dan mempersendakan agama Kristian. Walaupun kerajaan membenarkan penayangan filem-filem asing di festival filem tempatan, kandungan seksual pada filem ditapis secara manual ketika adengan ditayangkan dengan mengaburi skrin sehingga adegan berkenaan berakhir.

Pemuda PAS ada memprotes penyanyi dan kumpulan yang dianggap tidak senonoh dan tidak sesuai dengan nilai-nilai Islam. Kerajaan bertindak dengan membatalkan atau meletakkan syarat pada persembahan oleh beberapa penghibur antarabangsa. Kepimpinan kerajaan PAS di Kedah membuat dasar memberi lesen hiburan artis wanita hanya untuk penonton wanita. Kerajaan negeri juga mengekalkan larangan terhadap konsert rock, reggae, pop, dan dangdut (satu gaya muzik Indonesia), yang didakwa boleh memberi "kesan negatif" kepada belia.

Pada 26 Ogos, Kementerian Penerangan, Komunikasi, dan Kebudayaan pada mulanya mengumumkan bahawa umat Islam dilarang daripada menghadiri konsert kumpulan *Black Eyed Peas* di Kuala Lumpur kerana ditaja oleh syarikat arak *Guinness*. Pada 1 September, pihak kementerian menarik balik keputusannya dan membenarkan umat Islam untuk hadir di konsert tersebut. Kumpulan tersebut telah membuat persembahan tetapi penjualan arak dihadkan di kawasan berpagar dengan tanda amaran bahawa umat Islam tidak dibenarkan masuk.

b. Kebebasan Berhimpun Secara Aman dan Kebebasan Berpersatuan

Kebebasan Berhimpun

Perlembagaan menyatakan bahawa semua rakyat mempunyai "hak untuk berhimpun secara aman tanpa senjata," namun kerajaan telah mengenakan sekatan terhadap hak ini melalui penggunaan Ordinan Ketenteraman Awam dan Akta Polis. Ordinan Ketenteraman Awam mengehadkan perhimpunan awam yang boleh menggugat keselamatan dan ketenteraman awam, manakala Akta Polis mewajibkan permit polis diperolehi sebelum perhimpunan awam dirancang kecuali para pekerja yang berpiket. Akta Polis mentakrifkan perhimpunan awam sebagai satu perhimpunan yang terdiri daripada lima atau lebih orang.

Keputusan untuk mengeluarkan permit terserah kepada Ketua Polis Daerah. Walau bagaimanapun, para pegawai kanan polis dan pemimpin-pemimpin politik pernah mempengaruhi pemberian atau penolakan sesetengah permit. Pihak polis galak mengeluarkan permit kepada penyokong-penyokong kerajaan dan parti-parti perikatan, tetapi menggunakan kaedah yang lebih ketat terhadap pengkritik kerajaan, parti-parti pembangkang, NGO-NGO, dan pejuang-pejuang hak asasi manusia.

Pada tahun itu, terdapat beberapa laporan bahawa kerajaan telah menggunakan gas pemedih mata dan meriam air berkemia untuk menyuraikan perhimpunan-perhimpunan awam.

Pada 5 Mei, polis menangkap Wong Chin Huat, seorang pakar politik dan aktivis Gabungan Pilihan Raya Bersih dan Adil, di bawah Akta Hasutan. Wong telah menganjurkan satu tunjuk perasaan yang diberi nama "1BlackMalaysia," sebagai ejekan kepada kempen "1Malaysia" Perdana Menteri Najib yang mempromosikan keharmonian kaum dan agama di Malaysia, dan untuk memprotes rampasan kuasa parti BN di negeri Perak. Pada 7 Mei, polis telah menangkap 69 orang kerana mengambil bahagian dalam demonstrasi perhimpunan haram. Mereka dibebaskan pada hari berikutnya.

Pada 7 Mei, sebagai tindak balas terhadap penangkapan, sekumpulan penyokong Wong telah mengadakan perhimpunan nyalaan lilin di stesen polis Brickfield di mana Wong ditahan. Pihak polis telah menahan 14 orang dalam perhimpunan haram itu. Pihak polis juga telah menahan lima orang peguam dari Majlis Peguam yang telah pergi ke balai polis untuk memberi bantuan perundangan atas tuduhan yang sama. Wong, beserta lima orang peguam, dan 14 orang yang ditahan telah dibebaskan pada 8 April. Pihak polis kemudian menggugurkan semua tuduhan ke atas mereka.

Pada 1 Ogos, sebuah NGO yang dipanggil Gerakan Mansuhkan ISA, yang disokong oleh gabungan pembangkang Pakatan Rakyat (PR), telah menganjurkan perhimpunan awam anti ISA di Kuala Lumpur. Menurut laporan media tempatan, sekitar 25,000 penunjuk perasaan mengambil bahagian. Polis menggunakan gas pemedih mata dan air berkemia untuk menyuraikan penunjuk perasaan. Polis juga telah menahan lebih daripada 600 orang, tetapi kesemuanya telah dibebaskan pada hari berikutnya.

Pada 28 Ogos, 50 orang penduduk Islam di Selangor berkumpul untuk membantah penempatan semula sebuah kuil Hindu di kawasan perumahan mereka dengan membawa kepala lembu ke pintu pagar di hadapan pejabat kerajaan Negeri Selangor. Para penunjuk perasaan telah bergilir-gilir memijak kepala lembu dan mengancam pertumpahan darah atas nama Islam jika kerajaan memindahkan kuil di kawasan kejiran mereka. Pada 9 September, Mahkamah Sesyen telah mendakwa enam orang dengan hasutan dan tuduhan menyakiti penganut agama Hindu kerana tindakan mereka mencemari lembu, binatang suci bagi umat Hindu. Mereka kesemuanya mengaku tidak bersalah dan dibebaskan dengan ikat jamin. Mereka kemudian dihadapkan ke Mahkamah Majistret atas tuduhan mengambil bahagian dalam perhimpunan haram, di bawah Akta Polis. Hakim telah membebaskan mereka dengan ikat jamin. Kes ini masih tertangguh pada akhir tahun.

Pada 4 September, Ketua Polis Negara Tan Sri Musa Hassan mengeluarkan amaran terhadap sesiapa yang menghadiri perhimpunan nyalaan lilin yang dijadualkan pada 5 September kerana membantah tunjuk perasaan pada 28 Ogos. Beliau menyatakan bahawa perhimpunan itu haram dan tindakan akan diambil terhadap mereka yang mengambil bahagian. Pada 5 September, polis menahan 16 orang

kerana cuba untuk menyertai protes aman. Pada 6 September, polis telah membebaskan kesemua 16 orang tanpa membuat dakwaan jenayah.

Kesembilan orang yang ditahan kerana mengambil bahagian dalam satu perhimpunan menyambung Hari Hak Asasi Manusia Antarabangsa 2007 dan 17 orang ahli Gabungan Pilihan Raya Bersih dan Adil yang ditangkap pada 2007, masih tertunggak pada tahun ini.

Kebebasan Berpersatuan

Perlembagaan memperuntukan kebebasan untuk berpersatuan, tetapi kerajaan mengenakan syarat yang ketat terhadap hak ini dan beberapa statut mengehadkan kebebasan ini. Di bawah Akta Pertubuhan, hanya pertubuhan berdaftar yang dianggotai tujuh orang ahli atau lebih sahaja boleh berfungsi sebagai persatuan. Pihak kerajaan kadang kala enggan mendaftar sesebuah pertubuhan atau mengenakan syarat bila membenarkan pertubuhan itu didaftarkan. Pihak kerajaan telah mengharamkan pendaftaran Parti Komunis dan organisasi-organisasi berkaitannya kerana dianggap sebagai mengancam keselamatan negara. Pada bulan Ogos 2008, pihak kerajaan telah meluluskan pendaftaran Parti Sosialis Malaysia yang telah diselek sejak tahun 1999. Pihak kerajaan mempunyai kuasa untuk membatalkan pendaftaran pertubuhan yang sedia atas kesalahan mencabuli akta. Tidak seperti tahun-tahun sebelumnya, pihak kerajaan tidak menggunakan kuasa ini terhadap mana-mana parti politik pembangkang pada tahun ini.

Beberapa organisasi masyarakat sivil dan hak asasi manusia menyatakan bahawa mereka sukar untuk mendapat pengiktirafan sebagai badan NGO daripada pihak kerajaan. Oleh itu, sesetengah NGO telah didaftarkan sebagai syarikat dan ini telah menimbulkan masalah perundangan serta birokrasi dari segi pungutan derma untuk membayai aktiviti-aktiviti organisasi. Sesetengah NGO juga telah melaporkan bahawa pihak kerajaan memantau aktiviti-aktiviti mereka.

Akta Universiti dan Kolej Universiti juga menyekat kebebasan berpersatuan. Akta ini memberi kuasa kepada pihak universiti untuk meluluskan persatuan pelajar dan melarang persatuan-persatuan pelajar dan ahli-ahli fakulti daripada melibatkan diri dalam kegiatan politik. Ramai pelajar, NGO dan parti-parti politik pembangkang mendesak agar akta tersebut dimansuhkan atau dipinda. Beberapa pertubuhan dan ahli politik pemerintah juga menyokong agar akta tersebut dikaji semula, namun kerajaan tetap menyatakan bahawa akta ini masih diperlukan. Pada bulan Disember 2008, Parlimen telah meminda akta tersebut untuk membenarkan para pelajar menjadi ahli organisasi di luar universiti.

c. Kebebasan Beragama

Perlembagaan memperuntukan kebebasan beragama. Namun demikian, perlembagaan dan pihak kerajaan meletakkan beberapa sekatan terhadap hak ini. Perlembagaan mentakrifkan orang Melayu sebagai orang Islam dan menetapkan bahawa Islam adalah agama rasmi. Kerajaan mengehadkan amalan-amalan kepercayaan Islam yang lain selain mazhab Ahli Sunnah Wal Jamaah. Perkara 11 dalam perlembagaan menyatakan bahawa, "Setiap orang mempunyai hak untuk menganut dan mengamalkan agama masing-masing," tetapi perkara tersebut juga memberi kuasa kepada pihak kerajaan negeri dan persekutuan untuk "mengawal atau mengehad penyebaran sebarang doktrin agama lain atau kepercayaan di kalangan penganut agama Islam."

Mahkamah Sivil masih menyerah kuasa kepada Mahkamah Syariah berkaitan kes-kes penukaran agama daripada agama Islam kepada agama lain dan beberapa bidang undang-undang keluarga yang melibatkan pertikaian antara orang Islam dan orang bukan Islam. Mahkamah Syariah mengeluarkan perintah mewajibkan orang Islam yang berniat untuk menukar agama kepada agama lain supaya mengikuti kelas pemulihhan agama.

Pada 11 Mac, K. Patmanathan telah menukar agama daripada Hindu kepada Islam dan menukar namanya kepada Muhamad Ridzuan Abdullah. Pada 12 April, dia menukar agama tiga anaknya yang berusia 12, 11, dan satu tahun kepada Islam tanpa pengetahuan dan kebenaran isterinya yang beragama Hindu. Sebuah Mahkamah Syariah di Perak telah memberi hak jagaan anak-anak kepada Patmanathan. Walaupun pada 24 April Mahkamah Tinggi memberikan hak jagaan sementara kepada isterinya, Indira Gandhi, untuk ketiga-tiga anak mereka sementara menunggu keputusan mahkamah, Patmanathan masih mempunyai hak jagaan ke atas anak bongsu mereka. Pada 22 April, kabinet memutuskan bahawa apabila salah seorang pasangan menukar agama, anak-anak pasangan itu harus dibesarkan dalam agama bersama pada masa perkahwinan. Kabinet menyatakan lebih lanjut bahawa tempat yang sesuai untuk menyelesaikan pertikaian tersebut adalah di Mahkamah Sivil dan bukan Mahkamah Syariah. Badan-badan NGO Islam dan PAS mengutuk keputusan kabinet dan mendakwa ia bertentangan dengan Perlombagaan Persekutuan dan Islam. Pada 29 Jun, Persidangan Raja-raja meminta pandangan daripada majlis agama Islam negeri masing-masing tentang isu-isu penukaran agama anak. Ia adalah kerana Islam adalah dianggap perkara di bawah kuasa negeri dan sultan-sultan adalah ketua agama Islam di negeri masing-masing, keputusan mereka secara langsung menidakkannya keputusan kabinet. Keadaan ini masih belum selesai pada akhir tahun.

Orang bukan Islam yang membentuk kira-kira 40 peratus daripada jumlah penduduk dan terdiri daripada pengikut agama Buddha, Kristian, Hindu dan Sikh, bebas mengamalkan kepercayaan agama masing-masing tanpa banyak sekatan. Mengikut pihak kerajaan, sebanyak RM428 juta (kira-kira AS\$125.9 juta) telah diperuntukan untuk membina tempat ibadat Islam dan RM8.1 juta (AS\$2.4 juta) untuk membina tempat ibadat agama Kristian, Buddha, Hindu serta agama-agama minoriti lain antara tahun 2005 dan penghujung tahun 2008.

Pendaftar Pertubuhan yang berada di bawah Kementerian Dalam Negeri mendaftarkan pertubuhan keagamaan. Pendaftaran membolehkan sesebuah pertubuhan itu menerima bantuan kerajaan dan manfaat lain. Kerajaan tidak mengiktiraf beberapa pertubuhan keagamaan seperti Al-Arqam, yang diisyiharkan sesat dan diharamkan pada tahun 1994. Pertubuhan-pertubuhan ini kadang-kadang mendaftarkan pertubuhan mereka di bawah nama yang berbeza seperti badan perniagaan di bawah Akta Syarikat.

Kerajaan masih berpegang kepada pandangan bahawa kumpulan-kumpulan “sesat” mengancam keselamatan negara. Menurut laman web JAKIM, pihak kerajaan telah mengenalpasti dan melarang orang Islam daripada mengikuti 56 ajaran sesat. Ini termasuk ajaran Ahmadiyya, Islamailiah, Syiah, dan Baha’i. Kerajaan menyatakan bahawa ajaran “sesat” boleh memecahbelahkan umat Islam. Pihak berkuasa agama, dengan kebenaran mahkamah Syariah, telah menangkap dan menahan ahli-ahli kumpulan yang dianggap “sesat” supaya “dipulihkan” dan dikembalikan kepada “ajaran Islam yang sebenar.”

Menteri yang menjaga hal ehwal agama menyatakan bahawa anggota kumpulan tersebut boleh didakwa atau ditahan di bawah ISA atau dipulihkan. Pihak kerajaan mahupun pihak berkuasa agama tidak memberi data tentang bilangan orang yang telah didakwa atau dipulihkan.

Pihak kerajaan terus memantau kegiatan golongan minoriti Syiah dan pihak berkuasa agama negeri berhak menahan pengikut Syiah di bawah ISA sebagai ahli "mazhab Islam yang sesat."

Jabatan Hal Ehwal Islam Selangor masih berusaha untuk menghentikan penyebaran ajaran kumpulan Islam al-Arqam yang telah diharamkan. Kementerian Dalam Negeri masih meneruskan siasatan terhadap kumpulan tersebut yang dianggap sebagai "mengancam keselamatan negara." Pihak berkuasa memantau rapi kumpulan tersebut.

Pada 16 September, Jabatan Agama Islam Selangor telah menahan Abdul Kahar Ahmad, yang mendakwa dirinya nabi, kerana dakwaan menyebarkan ajaran sesat. Mahkamah Tinggi Syariah Selangor mengeluarkan perintah penahanan terhadap Abdul Kahar. Pada 24 September, Abdul Kahar mengaku bersalah atas lima tuduhan penyelewengan ajaran, termasuk pernyataan yang bertentangan dengan Islam dan menyebarkan ajaran palsu. Dia juga meminta mereka yang mengikuti ajarannya supaya bertaubat. Pada 21 Oktober, mahkamah menjatuhkan hukuman penjara 10 tahun ke atas Abdul Kahar dan di denda RM16,500 (kira-kira AS\$4,710) dengan enam kali sebatan.

Pihak kerajaan umumnya menghormati hak untuk beribadat golongan bukan Islam. Walau bagaimanapun, kerajaan negeri mempunyai kuasa terhadap pembinaan rumah ibadat dan peruntukan tanah perkuburan bukan Islam. Adakalanya, pihak berkuasa negeri mengambil masa yang sangat lama untuk meluluskan permit pembinaan bangunan. Kumpulan-kumpulan agama minoriti melaporkan bahawa kerajaan negeri adakalanya menghalang aktiviti pembinaan melalui penggunaan peraturan-peraturan pembinaan dan pengezonan terbatas.

Dari segi amalan, undang-undang Syariah yang dikuatkuasakan di negara ini tidak memberarkan orang Islam yang dilahirkan sebagai orang Islam bertukar agama kepada agama lain. Mahkamah Syariah selalunya menafikan sebarang permohonan untuk keluar daripada agama Islam.

Undang-undang melarang keras orang bukan Islam daripada melakukan pendakwahan agama lain kepada orang Islam. Namun demikian, tindakan berdakwah kepada orang bukan Islam tidak dikenakan sebarang halangan.

Menurut Majlis Perunding bagi Agama Buddha, Kristian, Hindu, Sikh dan Tao Malaysia (MPBKHSTM), kerajaan mengehadkan visa kepada ahli agama Islam dan bukan Islam di bawah umur 40 tahun untuk mengelakkan kemasukan "ahli agama militan" ke dalam negara. Walaupun wakil kumpulan bukan Islam tidak duduk di dalam jawatankuasa imigresen yang meluluskan permintaan visa, cadangan majlis perundingan diambil kira.

Pendidikan agama diwajibkan untuk kanak-kanak Islam dan pendidikan ini perlu mengikut kurikulum yang diluluskan oleh kerajaan. Kakitangan kerajaan yang beragama Islam dikehendaki menghadiri kelas pengajian Islam yang diajar oleh guru yang diluluskan oleh pihak kerajaan.

Lazimnya kerajaan tidak mengharamkan pengedaran kitab-kitab Injil, pita-pita agama Kristian, dan bahan cetak lain yang berbahasa Melayu di Semenanjung Malaysia, tetapi menyekat pengedarannya dengan melabelkan bahan tersebut dengan amaran "Bukan Untuk Orang Islam" yang perlu dicetak pada

semua bahan terbitan bahasa Melayu tersebut. Pengedaran bahan-bahan berkaitan agama Kristian dalam bahasa Melayu di Malaysia Timur, iaitu Sabah dan Sarawak, tidak menghadapi banyak sekatan. Kerajaan akan mengharamkan buku dan penerbitan yang dipercayai boleh melemahkan iman umat Islam.

Pihak kerajaan umumnya akan menyekat komen atau penerbitan, termasuk buku-buku yang dianggap boleh menjaskan keharmonian antara kaum atau agama. Ini termasuk kenyataan dan penerbitan yang mengkritik agama tertentu, terutamanya Islam. Kerajaan juga mengawal kandungan khutbah di masjid-masjid. Sejak beberapa tahun kebelakangan ini, pihak kerajaan dan parti pembangkang PAS telah cuba menggunakan masjid-masjid negeri di bawah kuasa masing-masing untuk menyampaikan khutbah yang berunsur politik. Beberapa negeri cuba melarang imam-imam yang mempunyai hubungan dengan parti pembangkang daripada bercakap di masjid-masjid.

Sesetengah agama minoriti telah membuat aduan bahawa pihak kerajaan mengetepikan hak-hak mereka demi mementingkan status agama Islam.

Kerajaan melarang penggunaan perkataan Allah dalam *Catholic Herald*, pada tahun 2007 dan mempertahankan pendapatnya bahawa penggunaan Allah sebagai terjemahan *God* oleh orang Kristian dan di dalam penulisan Kristian boleh mengelirukan masyarakat Islam di dalam negara dan menarik mereka kepada agama Kristian. Sepuluh daripada 13 negeri mengeluarkan fatwa (dekri yang dikeluarkan oleh pihak berkuasa agama) melarang penggunaan Allah sebagai terjemahan untuk *God* dalam penggunaan oleh agama bukan Islam. Sepanjang tahun ini, pegawai-pegawai kastam telah menyita Al-kitab berbahasa Melayu kerana menggunakan perkataan Allah. Pada 31 Disember, sebagai tindakbalas terhadap tuntutan *Catholic Herald*, Mahkamah Tinggi memutuskan larangan kerajaan terhadap bukan Islam menggunakan Allah tidak boleh dilaksanakan. Kerajaan mengatakan bahawa ia akan merayu keputusan ini. Sebelum itu, pada 16 Disember, kerajaan melulus permit penerbitan *The Herald* untuk tahun 2010.

Menurut beberapa pembela hak asasi wanita, kaum wanita tertakluk kepada tafsiran undang-undang Syariah yang mendiskriminasi kaum wanita serta perlaksanaan undang-undang secara tidak konsisten antara negeri-negeri.

Selain itu, terdapat syarat pemakaian yang dikenakan ke atas wanita-wanita yang bekerja di kedai-kedai runcit dan restoran-restoran supaya memakai tudung kepala dan dibenarkan mededahkan bahagian muka dan tangan sahaja. Majlis perbandaran Kelantan telah mengeluarkan arahan yang melarang wanita yang bekerja di kedai-kedai makan dan premis-premis perniagaan daripada memakai kasut bertumit tinggi dan bergincu semasa bekerja.

Polis agama negeri terus melakukan serbuan di rumah-rumah persendirian, kelab-kelab malam, dan tempat-tempat yang sedemikian sepanjang tahun untuk mencari orang Islam yang melakukan kesalahan seperti berjudi, minum arak, pemakaian tidak sopan, dan melakukan hubungan seks luar nikah. Pihak kerajaan tidak menyediakan sebarang statistik berkaitan serbuan tersebut.

Pada 13 September, Naib Ketua Pemuda PAS Azman Shapawi mengumumkan rancangan parti itu untuk melarang penjualan arak di kawasan majoriti Muslim di negeri yang dikuasai PR. Pengumuman ini dikritik dan mendapat liputan meluas. Pada 15 September, pemimpin PR Anwar Ibrahim dan Ketua Menteri Selangor Khalid Ibrahim menekankan bahawa kerajaan negeri tidak bercadang untuk melarang penjualan arak.

Penindasan dan Diskriminasi Masyarakat

Retorik-retorik politik yang berasaskan agama telah meningkatkan tegang tegang di antara kumpulan-kumpulan agama tetapi tidak mencetuskan sebarang keganasan. Tidak terdapat anggaran boleh dipercayai tentang bilangan penduduk Yahudi di negara ini dan tiada masyarakat tempatan Yahudi atau saumah Yahudi yang terdapat di sini. Tiada laporan yang dibuat tentang tindakan yang berupa anti-Semitik.

Untuk perbincangan lebih terperinci, lihat Laporan Kebebasan Kebebasan Beragama Antarabangsa 2009 di www.state.gov/g/drl/rls/irf/.

d. Kebebasan Bergerak, Orang Buangan Dalam Negara, Perlindungan Pelarian, dan Orang Tanpa Kerakyatan

Perlembagaan memperuntukan kebebasan untuk bergerak dalam negara, membuat lawatan ke luar negara, emigrasi (penghijrahan), dan repatriasi (penghantaran semula ke negeri asal). Pihak kerajaan umumnya menghormati hak-hak asasi ini, walaupun ada beberapa sekatan yang dikenakan. Negeri-negeri Sabah dan Sarawak di Malaysia Timur mengawal imigresen dan mensyaratkan supaya warga Semenanjung Malaysia dan orang asing menggunakan pasport atau kad pengenalan kebangsaan untuk masuk ke negeri-negeri itu. Kerajaan ada memberi kerjasama kepada Pesuruhjaya Tinggi PBB bagi Pelarian (UNHCR) dan umumnya tidak menghalang mana-mana pertubuhan kemanusiaan yang lain daripada memberikan perlindungan dan bantuan kepada para pelarian, pemohon suaka, orang tanpa kerakyatan, dan orang lain yang perlu dilindungi.

Mengikut undang-undang, sesiapa yang memasuki negara tanpa dokumen-dokumen yang diperlukan dianggap sebagai pendatang haram dan boleh dikenakan hukuman penjara mandatori sehingga lima tahun, denda tidak melebihi RM10,000 (kira-kira AS\$2,850), atau kedua-keduanya, dan wajib disebat tidak melebihi enam kali. Pada bulan Jun, kerajaan menyatakan bahawa ia telah menjatuhkan hukuman rotan kepada 47,914 pendatang kerana kesalahan imigresen sejak pindaan terhadap undang-undang Imigresen berkuatkuasa pada tahun 2002, dan sekurang-kurangnya 34,923 pendatang telah dirotan antara tahun 2002 dan 2008, menurut rekod jabatan penjara negara.

Kerajaan mengawal pergerakan tahanan ISA di dalam negeri yang telah dibebaskan dengan bersyarat. Pihak kerajaan juga menggunakan Akta Kediaman Terhad untuk mengehadkan pergerakan orang yang disyaki terlibat dalam beberapa kegiatan jenayah.

Setiap warganegara mesti membuat permohonan untuk mendapatkan kebenaran daripada pihak kerajaan untuk lawatan ke negara Israel.

Perlembagaan memperuntukan bahawa tiada seorang pun warganegara yang boleh dibuang negeri atau disisih dari negara ini. Namun begitu, pada bulan Jun 2008, Chin Peng, yang merupakan bekas pemimpin gerakan komunis, telah gagal dalam cubaan beliau untuk kembali ke Malaysia pada bulan Jun

apabila Mahkamah Rayuan mengesahkan keputusan awal yang memerlukan beliau mengemukakan bukti bahawa beliau adalah warganegara Malaysia. Keputusan tersebut telah memaksanya untuk terus hidup dalam buangan di Thailand.

Perlindungan Untuk Pelarian

Negara ini bukan ahli dalam Konvensyen 1951 berhubung dengan Status Pelarian dan Protokol 1967, dan undang-undang negara ini tidak memberi status pelarian atau pemohon suaka. Kerajaan belum mewujudkan satu sistem untuk beri perlindungan kepada pelarian. Kerajaan tidak memberi status pelarian atau pemohon suaka. Sebagai amalan, pihak kerajaan tidak memberi perlindungan terhadap tindakan mengusir atau menghantar balik pelarian ke negara-negara di mana nyawa atau kebebasan mereka boleh diancam disebabkan ras, agama, kerakyatan, keanggotaan dalam kelompok sosial tertentu, atau pandangan politik. Pihak kerajaan umumnya tidak menghantar balik individu-individu yang berdaftar dengan UNHCR dan yang sedang diproses bagi tujuan penempatan semula di negara-negara ketiga.

Pihak kerajaan masih mengusir sesetengah pelarian dan pemohon suaka tetapi membenarkan pelarian-pelarian dan orang-orang tertentu yang memerlukan perlindungan untuk terus tinggal di sini sementara menunggu untuk ditempatkan semula di negara-negara lain. Umumnya, pihak kerajaan tidak membezakan antara pemohon suaka dengan pendatang haram, dan menahan mereka di pusat-pusat yang sama. Bermula pada bulan April kerajaan memberi layanan istimewa kepada mereka yang membawa kad UNHCR.

Terdapat anggaran tiga juta warga asing di negara ini, di mana satu juta daripada mereka adalah pendatang haram dan tidak mempunyai dokumen. Daripada jumlah pendatang haram tersebut, terdapat lebih kurang 90 peratus adalah kaum Chin dan Rohingya yang berasal dari Burma, dan sejumlah besar dari puak Kachin, Karen, dan Sun. Selain itu, seramai 61,000 orang Islam Filipino yang telah melarikan diri daripada pemberontakan Moro pada tahun 1970-an yang dilaporkan tinggal di negara ini.

UNHCR telah mendaftar seramai 75,617 orang yang boleh mendapat perlindungan di negara ini. Daripada jumlah itu, seramai 17,951 adalah kanak-kanak dan lebih 90 peratus adalah rakyat Burma. Majoriti pendatang haram ini bekerja di kawasan pembinaan, restoran, ladang, dan kilang-kilang pakaian, serta terlibat dengan kegiatan seks.

Kerajaan ada menyediakan perkhidmatan kesihatan untuk pelarian yang mempunyai kad UNHCR dengan kadar diskauan rakyat asing, namun secara umumnya kos ini masih di luar kemampuan mereka. Klinik bergerak yang dikendalikan oleh NGO-NGO boleh didapati tetapi agak terbatas.

Pelarian-pelarian ini tidak mempunyai pendidikan formal. Walaupun terdapat sekolah-sekolah yang dikendalikan oleh NGO-NGO dan komuniti-komuniti etnik, namun peluang pelarian untuk bersekolah terhalang disebabkan kekurangan sumber dan guru-guru yang berkualiti.

Bagaimanapun beberapa tahun kebelakangan ini banyak laporan daripada NGO, organisasi antarabangsa, dan kumpulan masyarakat sivil yang mendakwa terdapat pegawai imigresen yang terbabit dalam pemerdagangan pelarian di PTI dari Myanmar ke Thailand, di mana beberapa pelarian telah dijual sebagai hamba (lihat bahagian 6, Pemerdagangan Manusia). Badan-badan NGO dan pertubuhan-pertubuhan antarabangsa melaporkan bahawa tuduhan penyalahgunaan kuasa oleh pihak

RELA telah menurun sejak bulan April. Namun, pihak RELA terus melakukan serbuan-serbuan ke atas komuniti pendatang haram dan menahan pelarian-pelarian dan pemohon-pemohon suaka. Menurut beberapa NGO tempatan dan pertubuhan-pertubuhan antarabangsa, PTI memberi kebenaran kepada mereka yang mempunyai dokumen UNHCR diberi akses kepada UNHCR sementara dalam tahanan. Pelarian-pelarian yang mempunyai kad UNHCR adakalanya ditahan ketika serbuan tetapi mereka dibebaskan selepas pihak berkuasa berpuas hati dengan dokumen mereka. Sejak April, kerajaan juga memberi akses kepada pelarian tanpa kad pendaftaran UNHCR dan semua tahanan rakyat Burma di PTI untuk mengesahkan sama ada mereka pemohon suaka.

Sebilangan besar pemohon ingin mendapatkan perlindungan dan penempatan, maka pihak UNHCR ada menguruskan pendaftaran bergerak di tempat-tempat yang mempunyai ramai bilangan pelarian kerana UNHCR tidak mempunyai kehadiran yang tetap di sempadan negara. UNHCR telah menyenaraikan seramai 10,297 orang sebagai pemohon suaka dan 65,350 orang sebagai pelarian. Lebih kurang 92 peratus daripada jumlah ini adalah rakyat Burma.

UNHCR telah menghantar 10,228 pelarian ke negara-negara ketiga untuk dipertimbangkan penempatan mereka sepanjang tahun itu. Negara-negara ketiga telah menerima dan menempatkan 7,202 orang pelarian setakat 22 Disember. Pelarian yang selebihnya masih menghadapi risiko ditahan dan diusir oleh pegawai-pegawai imigresen.

Badan-badan NGO melaporkan bahawa keadaan di pusat-pusat tahanan imigresen masih sesak, kotor, dan kekurangan kemudahan perubatan secukupnya (lihat bahagian 1.c.).

Orang Tanpa Kerakyatan

Kerakyatan boleh diperolehi daripada samada ibu atau bapa (*jus sanguinis*). Pihak NGO menganggarkan bahawa bilangan orang tanpa kerakyatan berjumlah antara beberapa ribu hingga 30,000 orang. Sebuah kerajaan asing menganggarkan kira-kira 10 hingga 20 peratus daripada 60,000 pendatang haram dan orang yang perlu dilindungi di Sabah adalah kanak-kanak tanpa kerakyatan yang dilahirkan di negeri itu. Kerajaan menafikan tidak memberi kemudahan pendidikan, rawatan perubatan, dan hak memiliki harta benda dan tanah kepada mereka yang tidak mempunyai kerakyatan.

Sesetengah mereka yang tiada kerakyatan adalah berpuncu daripada keengganan pihak kerajaan mendaftarkan kelahiran mereka kerana ketidaan bukti yang cukup tentang taraf perkahwinan ibu bapa. Perkahwinan antara agama yang tidak diiktiraf oleh kerajaan kerap kali mengakibatkan anak-anak tidak mempunyai dokumen sah, dan secara de facto, kanak-kanak ini tidak mempunyai kerakyatan.

Bahagian 3 Menghormati Hak Politik: Hak Rakyat Untuk Menukar Kerajaan

Undang-undang memperuntukan hak kepada rakyat untuk menukar kerajaan secara aman dan rakyat melaksanakan hak ini melalui pilihan raya berkala berdasarkan hak mengundi umum. Meskipun umumnya jumlah undi dikira dengan tepat, namun terdapat ketidaksekataan yang menjelaskan keadilan pilihan raya. Secara amalan, hak ini sebenarnya disekat.

Pilihan Raya dan Penyertaan Politik

Parti pembangkang tidak mampu bersaing secara sama-rata dengan parti perikatan Barisan Nasional pimpinan parti Melayu UMNO yang telah memegang tumpuk pemerintahan sejak kemerdekaan pada tahun 1957. Ini kerana terdapat sekatan-sekatan yang dikenakan terhadap kempen, kebebasan berhimpun dan berpersatuan, serta kemudahan menggunakan media. Namun begitu, calon-calon pembangkang tetap berkempen dengan giat, dan pada pilihan raya yang berlangsung pada bulan Mac 2008 parti-parti pembangkang telah berjaya menawan 82 daripada 222 kerusi Parlimen dan 198 daripada 505 kerusi Dewan Undangan Negeri, menawan lima daripada 13 kerajaan negeri dan mendapat 49 peratus undi popular seluruh negara. Buat pertama kalinya sejak tahun 1969, pihak pembangkang telah berjaya menghalang pembentukan dua pertiga majoriti perikatan yang memerintah dan menyekat kebolehan pihak kerajaan meminda perlumbagaan dengan sesuka hati. Parti-parti pembangkang telah memenangi tujuh daripada lapan pilihan raya kecil sejak pilihanraya umum bulan Mac 2008.

Pada 5 Februari, parti perikatan BN kembali menguasai Perak, iaitu salah satu daripada lima negeri yang dimenangi oleh gabungan pembangkang PR, apabila tiga ahli Dewan Undangan Negeri PR menyatakan sokongan terhadap BN. Sultan Perak membubarkan kerajaan negeri yang dikuasai parti pembangkang dan melantik parti BN untuk menguasai kerajaan negeri. Menteri Besar PR yang disingkir, Mohammad Nizar Jamaluddin, mengemukakan saman mencabar kesahihan tindakan sultan dari segi undang-undang. Pada 11 Mei, Mahkamah Tinggi memutuskan untuk menyebelahi Mohammad Nizar dengan menyatakan bahawa sultan tidak boleh memecat Menteri Besar kerana Menteri Besar dan Majlis Eksekutif hanya bertanggungjawab secara langsung kepada sidang Dewan Undangan Negeri dan bukan orang lain. Pada 22 Mei, Mahkamah Rayuan membatalkan keputusan Mahkamah Tinggi dengan keputusan yang menyebelahi sultan. Sehingga akhir tahun, rayuan Nizar terhadap keputusan Mahkamah Tinggi masih tertunggak.

Pada 7 Mei, sidang dewan negeri Perak bertemu untuk pertama kalinya sejak pengambilalihan kerajaan BN pada 5 Februari. Kedua-dua parti BN dan PR berusaha untuk melantik Menteri Besar dan Speaker sidang dewan mereka sendiri. Masing-masing berusaha untuk menetapkan agenda dan meluluskan usul tanpa penyertaan daripada pihak yang satu lagi. Kebuntuan berakhir apabila polis berpakaian preman memasuki dewan dan menyeret Speaker V. Sivakumar dari PR. Selepas polis membawa keluar Sivakumar, parti BN menguasai persidangan dewan. Di luar bangunan persidangan dewan, polis telah menangkap 64 penyokong PR, termasuk lima ahli parlimen dan lima ahli dewan undangan negeri dari luar negeri Perak. Kebanyakan mereka dibebaskan pada hari yang sama. Ketika itu ini masih tergantung di mahkamah, parti BN kekal menguasai Perak.

Pada September 2008 polis telah menahan ahli parlimen Teresa Kok, seorang pegawai kabinet kanan negeri Selangor, dan ahli kanan Parti Tindakan Demokratik, di bawah ISA kerana "menyebabkan ketegangan dan konflik antara kaum." Kok dibebaskan selepas tujuh hari di dalam tahanan. Kemudian, pada Oktober 2008, akhbar bahasa Melayu *Utusan* menulis satu rencana seakan menggalakkan ahli-ahli politik berbangsa Cina untuk menyokong dasar anti-Melayu. Kok mengemukakan saman ke atas surat khabar itu pada bulan Disember 2008 dengan mendakwa artikel tersebut telah memberi gambaran negatif terhadap dirinya dan mengancam kehidupannya. Saman ini masih belum selesai pada akhir tahun. Pada 1 Oktober, seseorang yang tak dikenali telah menulis amaran ancaman bunuh ke atas Kok di dalam ruangan komentar di blognya.

Parti-parti politik tidak mampu beroperasi dengan adanya sekatan atau campur tangan luar. Ketiadaan akses yang sama rata dari pihak media merupakan salah satu masalah yang paling serius dihadapi oleh

pihak pembangkang semasa pilihan raya kebangsaan bulan Mac dan pilihan raya kecil berikutnya. Para pemimpin parti pembangkang juga mendakwa bahawa Suruhanjaya Pilihan Raya (SPR) dikawal oleh kerajaan dan tidak mempunyai kebebasan untuk menjalankan tugas mereka secara adil. Pihak pembangkang banyak merungut mengenai penyelewengan oleh para pegawai pilihan raya selama kempen, tetapi bagi kebanyakan pemerhati perkara ini tidak banyak mengubah keputusan pilihan raya tersebut. Pihak NGO dan para pemimpin parti pembangkang telah membuat aduan tentang pendaftaran pengundi-pengundi "hantu" yang dikatakan telah dibawa masuk dari daerah lain untuk mengundi di kawasan yang menghadapi persaingan sengit; daftar pengundi yang diperbesar bilangannya; pengundi tidak berdaftar yang menggunakan nama rekaan atau nama orang yang sudah meninggal dunia tetapi masih tersenarai dalam daftar pengundi; dan penduduk bukan warganegara yang didaftarkan sebagai pengundi.

Perlembagaan menyatakan bahawa bilangan pengundi yang layak mengundi di kawasan-kawasan parlimen harus mempunyai anggaran bilangan pengundi yang sama banyak. Namun, hakikatnya bilangan pengundi antara kawasan-kawasan berbeza-beza sekali. Misalnya, kawasan parlimen Putrajaya mempunyai 6,606 orang pengundi, manakala kawasan parlimen Seputeh di Kuala Lumpur mempunyai 76,891 orang pengundi. Di Gopeng, Perak, bilangan pengundi ialah 74,344 orang berbanding di Lenggong yang hanya mempunyai 23,223 orang pengundi. Setiap satu kawasan parlimen ini mempunyai satu ahli parlimen.

Lama kelamaan, kuasa semakin tertumpu kepada Perdana Menteri, dan fungsi parlimen sebagai badan perbahasan semakin merosot. Parlimen jarang sekali meminda atau menolak undang-undang yang dicadangkan oleh kerajaan dan tidak memberi pertimbangan yang serius terhadap cadangan undang-undang yang dikemukakan oleh pihak pembangkang. Prosedur parlimen memberi kuasa kepada Speaker parlimen untuk menggantung ahli parlimen, menyekatnya dari bertanya soalan, menyunting ucapan bertulis ahli sebelum disampaikan, dan banyak mengehadkan peluang ahli untuk menyuarakan dan membahaskan dasar-dasar kerajaan. Dengan meningkatnya bilangan ahli parlimen pihak pembangkang, para pegawai kerajaan sering disoal dengan tegas di Parlimen, dan pihak akhbar membuat liputan secara lebih terperinci berbanding sebelum ini.

Di bawah Akta Kerajaan Tempatan, pemilihan pegawai awam hanya terhad pada Dewan Undangan Negeri dan Parlimen Persekutuan. Semua pegawai kerajaan tempatan dan perbandaran telah dilantik oleh kerajaan pusat sejak rusuhan kaum tahun 1969. Beberapa ahli politik dan aktivis NGO telah mengesyorkan agar diperkenalkan semula pilihan raya di peringkat kerajaan tempatan. Beberapa pegawai perbandaran parti pemerintah mengakui bahawa pihak-pihak berkuasa tempatan hanya merupakan "pak turut" kerajaan semata-mata.

Wanita tidak menghadapi sekatan undang-undang untuk menyertai kerajaan dan parti politik. Pada penghujung bulan September, dua daripada 33 menteri kabinet adalah wanita. Kaum wanita memegang 23 daripada 222 kerusi Dewan Rakyat dan 17 daripada 68 kerusi Dewan Negara.

Secara amalannya, dominasi politik oleh bangsa Melayu bererti orang Melayu memegang jawatan-jawatan pemimpin kanan yang paling tinggi. Mereka yang bukan Melayu mengisi 9 daripada 32 jawatan menteri dan 18 daripada 37 jawatan timbalan menteri.

Bahagian 4 Rasuah dan Ketelusan Kerajaan

Undang-undang mengenakan hukuman jenayah terhadap para pegawai kerajaan yang terlibat dengan rasuah. Namun begitu, pihak kerajaan gagal melaksanakan undang-undang tersebut secara berkesan dan para pegawai kerajaan kerap terlibat dengan amalan rasuah tanpa dikenakan sebarang hukuman. Pihak media melaporkan beberapa kes rasuah oleh pegawai kerajaan. Secara umumnya, orang ramai beranggapan bahawa rasuah dan kronisme diamalkan secara meluas di kalangan parti pemerintah dan institusi-institusi kerajaan. Pada bulan Disember 2008, pihak kerajaan telah meluluskan satu perundangan yang menggantikan BPR dengan Suruhanjaya Pencegahan Rasuah Malaysia (SPRM) berkuatkuasa pada bulan Januari.

Pada 23 November, sebagai respons terhadap keputusan Mahkamah Tinggi yang hanya membenarkan saksi disoal siasat antara jam 8:30 pagi dan 5:30 petang, Pengarah Siasatan SPRM Datuk Mohd Shukri Abdull mengarahkan para pegawai penyiasat untuk memastikan mereka menjalankan soal siasat mereka dalam waktu pejabat. Pada 17 Disember, Mahkamah Rayuan memutuskan soal siasat di luar waktu pejabat juga dibenarkan.

Pada 24 September, Transparency International melaporkan bahawa 70 peratus rakyat menganggap kerajaan tidak memerangi rasuah dengan berkesan.

Pada 28 Mei, kerajaan mendedahkan laporan audit bebas projek Zon Bebas Pelabuhan Klang yang menunjukkan kos pembinaan telah meningkat daripada RM1.1 bilion (sekitar AS\$314 juta) pada tahun 2001 kepada RM12.5 bilion (AS\$3.57 bilion). Terdapat pemerhati yang mendakwa terdapat penglibatan individu-individu di kalangan parti politik, kerajaan, dan sektor swasta yang menyebabkan kekurangan semakin danimbangan kewangan serta penyalahgunaan dana awam. Pada 7 Oktober, kerajaan telah menubuhkan pasukan petugas khas untuk bertindak terhadap kesalahan atau perilaku jenayah individu atau entiti yang terbabit dalam projek tersebut dan mengesyorkan tindakan terhadap mereka. Pada 9 Disember, pihak berkuasa menangkap dan mendakwa bekas pengurus besar Pihak Berkuasa Pelabuhan Klang, Oi Choo Phang, pegawai ketua operasi, Stephen Abok, dan arkitek, Bernard Tan Swee Seng. Pada 14 Disember, individu ke-empat, Law Jenn Dong yang merupakan seorang jurutera, ditangkap dan didakwa.

Pada bulan November, Ketua Pengarah MACC menyatakan agensi tersebut telah menahan 605 orang pada tahun ini, termasuk 282 pegawai kerajaan.

Pegawai kerajaan yang enggan atau gagal mengisyiharkan aset mereka akan dikenakan tindakan disiplin dan hilang kelayakan untuk dinaikkan pangkat.

Akta Rahsia Rasmi melarang penyebaran maklumat rahsia. Dokumen mengenai keselamatan negara, pertahanan, dan hubungan antarabangsa sering dikategorikan di bawah akta ini. Namun, para pengkritik menuduh kerajaan menggunakan akta ini untuk mencegah penyebaran maklumat dan menyekat perbezaan pendapat.

Tidak ada undang-undang yang digubal untuk memudahkan rakyat meminta statistik atau maklumat lain yang dikumpul dan disusun oleh pihak kerajaan. Ahli-ahli parlimen dibenarkan untuk meminta dan memperoleh maklumat tersebut secara ad hoc, yang kemudiannya boleh dikongsi kepada orang ramai.

Bahagian 5 Sikap Kerajaan Terhadap Siasatan Antarabangsa dan Bukan Kerajaan Berkaitan Tuduhan Pencabulan Hak Asasi Manusia

Beberapa kumpulan hak asasi manusia tempatan dan antarabangsa umumnya dapat beroperasi tanpa sekatan kerajaan dan mampu menjalankan penyiasatan serta menyiarluan penemuan mereka berkaitan kes-kes hak asasi manusia. Dalam beberapa kes, para pegawai kerajaan agak bersedia memberi kerjasama dan perhatian terhadap pandangan mereka.

Pihak kerajaan telah memberi kerjasama kepada beberapa organisasi antarabangsa pada tahun tersebut. Kerajaan juga telah memberi kerjasama kepada UNHCR untuk menempatkan para pelarian ke negara-negara ketiga.

SUHAKAM lazimnya dianggap sebagai pihak pemantau yang boleh dipercayai dari beberapa aspek hak asasi manusia. SUHAKAM tidak mempunyai bidang kuasa untuk menyiasat sebarang tuduhan berkaitan kes-kes yang sedang dibicara di mahkamah dan mesti menghentikan penyiasatannya jika tuduhan yang disiasat menjadi bahan perbicaraan di mahkamah. Pada 9 September, SUHAKAM menyambut ulangtahun ke-10. Empat puluh dua NGO memboikot acara tersebut, dengan mendakwa kekecewaan terhadap kegagalan SUHAKAM untuk melindungi dan memajukan hak asasi manusia secara giat. Badan-badan NGO juga menekankan kegagalan kerajaan untuk menjadikan SUHAKAM telus, bebas, dan berkesan. Dalam ucapan pembukaan, Pengurus SUHAKAM Abu Talib Othman menyatakan bahawa SUHAKAM adalah badan penasihat dengan kuasa terhad dan menjelaskan bahawa orang ramai perlu "mengundi individu yang betul" ke Parlimen untuk meminda Akta Suhakam agar diberikan kuasa penguatkuasaan.

Pengurus Suhakam telah menjelajah ke seluruh negeri untuk mendidik para pemimpin masyarakat, termasuk pegawai-pegawai polis, tentang pentingnya hak asasi manusia. Pesuruhjaya-pesuruhjayanya juga melakukan beberapa lawatan ke penjara-penjara di seluruh negara untuk memantau keadaan. Mereka berkali-kali mengatakan bahawa cabaran utama yang belum selesai adalah tindak balas lambat pihak kerajaan terhadap laporan mereka tentang isu-isu penting yang menyentuh kebebasan asas.

Bahagian 6 Diskriminasi, Penganiayaan Masyarakat dan Pemerdagangan Manusia

Perlembagaan memperuntukan perlindungan yang saksama di bawah undang-undang dan melarang diskriminasi terhadap rakyat berdasarkan jantina, agama, bangsa, keturunan atau tempat lahir. Walau bagaimanapun, perlembagaan juga memperuntukan "kedudukan istimewa" kepada orang Melayu dan penduduk pribumi di Malaysia Timur, iaitu Sabah dan Sarawak (secara kolektifnya dikenali sebagai bumiputera) dan diskriminasi berdasarkan peruntukan ini masih berlaku.

Wanita

Kanun keseksaan menyatakan bahawa perogol boleh dikenakan hukuman penjara sehingga 30 tahun, sebat, dan denda. Pihak kerajaan menguatkuasakan undang-undang ini dengan berkesan. Satu pindaan terhadap Kanun Keseksaan pada bulan September 2007 menyatakan rogol kelamin adalah jenayah. Pada 5 Ogos, Mahkamah Sesyen di negeri Pahang menjatuhkan hukuman maksimum penjara lima tahun terhadap seorang lelaki dan kes ini dipercayai yang pertama diadili di bawah pindaan undang-undang tersebut.

Mahkamah boleh memutuskan hukuman penjara minimum bagi lelaki yang disabitkan memperkosa seorang gadis berusia 15 tahun ke bawah. Undang-undang juga melarang seseorang yang ada kuasa daripada menggunakan kedudukannya untuk mengugut orang bawahannya supaya mengadakan hubungan seks.

Keganasan terhadap wanita masih merupakan satu masalah. Laporan kes rogol dan penganiayaan isteri telah menarik perhatian pihak kerajaan, NGO, dan akhbar. Di Bawah Akta Keganasan Rumah Tangga, sesiapa yang sengaja melanggar perintah perlindungan mahkamah dengan menggunakan keganasan terhadap orang yang dilindungi boleh dihukum penjara sehingga setahun dan didenda sehingga RM2,000 (kira-kira AS\$570). Dalam kes-kes teruk yang melibatkan “kecederaan parah” akibat penggunaan senjata berbahaya, tempoh maksimum penjara dipanjangkan kepada 20 tahun. Kumpulan wanita mengkritik akta tersebut sebagai tidak memadai dan memohon supaya pindaan dibuat untuk mengetatkannya lagi. Pada pendapat mereka, akta tersebut tidak melindungi wanita sewaktu dalam keadaan cemas kerana akta ini memerlukan dua aduan penganiayaan yang dikemukakan secara berasingan kepada Jabatan Kebajikan Masyarakat dan pihak polis, lantas melambatkan proses pengeluaran perintah sekatan. Kes-kes tersebut juga memerlukan tanda bukti adanya kecederaan fizikal, meskipun tafsirannya merangkumi penderaan seksual dan psikologi.

Kebanyakan hospital kerajaan menyediakan pusat krisis di mana mangsa rogol dan penderaan rumah tangga boleh membuat laporan tanpa pergi ke stesen polis. Pihak NGO dan parti-parti politik juga memberi kerjasama dalam menyediakan kaunseling kepada mangsa rogol. Namun, sikap budaya dan tanggapan kurang simpati daripada pihak polis yang sebahagian besarnya terdiri daripada anggota lelaki mengakibatkan ramai di kalangan mangsa tidak melaporkan kes rogol. Mengikut Kementerian Pembangunan Wanita, Keluarga, dan Masyarakat dan sebuah badan NGO wanita yang terkemuka, hanya 10 peratus daripada kes-kes rogol telah dilaporkan kepada polis. Kumpulan-kumpulan wanita mendapati bahawa mahkamah tidak konsisten dalam menghukum perogol.

Walaupun pihak kerajaan, NGO, dan parti-parti politik menyediakan pusat perlindungan dan bantuan lain kepada wanita yang didera suaminya, namun para aktivis tetap mendakwa bahawa mekanisme sokongan bagi mangsa keganasan rumah tangga masih tidak memadai. Pihak polis menubuhkan unit siasatan jenayah seks di setiap ibu pejabat polis untuk membantu mangsa jenayah dan penderaan seks. Golongan aktivis hak asasi wanita mendakwa bahawa pihak polis perlu menjalani latihan tambahan bagi mengendalikan kes-kes keganasan rumah tangga dan rogol.

Sesetengah pakar Syariah menggesa kaum wanita Islam supaya lebih peka dengan peruntukan Syariah yang melarang penderaan isteri serta jalan perceraian atas dasar penganiayaan fizikal. Namun begitu, peruntukan dalam undang-undang Syariah negeri umumnya melarang isteri daripada berlaku “derhaka” kepada suami dan ini menghalang wanita daripada membuat tuntutan terhadap suami mereka di mahkamah Syariah. Wanita Islam boleh memfailkan aduan di mahkamah sivil.

Walaupun pelacuran bukan suatu jenayah, namun mencari pelanggan adalah jenayah. Pihak NGO dan organisasi-organisasi antarabangsa menganggarkan antara 50,000 hingga 150,000 orang wanita terlibat dalam pelacuran. Dari Januari hingga Oktober, 7,810 wanita dari 21 negara ditahan kerana terlibat dalam pelacuran. Orang Islam yang terlibat dalam pelacuran akan dikenakan hukuman di bawah undang-undang syariah kerana melakukan hubungan seks di luar nikah. Pihak berkuasa kerap menahan pelacur-pelacur asing, biasanya sebagai pendatang haram atau kerana melanggar syarat-syarat visa bukan imigran mereka. Mendapat keuntungan wang daripada kegiatan pelacuran orang lain adalah dilarang dan Pejabat Peguam Negara boleh mendakwa para pesalah.

Satu tatakelakuan sukarela kerajaan menyediakan definisi terperinci bagi gangguan seksual yang bertujuan meningkatkan kesedaran awam tentang masalah ini. Namun kumpulan-kumpulan wanita menyarankan satu undang-undang yang berasingan digubal bagi kesalahan gangguan seksual. Persekutuan Majikan Malaysia pula menentang sebarang cubaan untuk menggubal undang-undang yang melarang gangguan seksual di tempat-tempat kerja dengan alasan bahawa dasar kerajaan ini akan menimbulkan sekatan yang keterlaluan dalam pengurusan hubungan pekerja. Pada 15 Disember, Kementerian Sumber Manusia mengumumkan terdapat 276 kes gangguan seksual yang telah dilaporkan sejak 1999, di mana 271 telah diselesaikan.

Pasangan dan individu umumnya mempunyai hak untuk menentukan jumlah, jarak, dan waktu kelahiran anak-anak mereka. Alat Pencegah Kehamilan seperti pil kawalan kelahiran dan kondom adalah dibenarkan dan mudah didapati. Sebahagian besar kelahiran dibantu oleh pekerja perubatan mahir, dan wanita umumnya mempunyai akses kepada penjagaan selepas bersalin. Wanita dan lelaki umumnya mempunyai akses yang sama terhadap perkhidmatan diagnostik dan rawatan untuk penyakit jangkitan kelamin.

Para pejuang hak asasi wanita menegaskan bahawa wanita menghadapi layanan yang berbeza di mahkamah Syariah akibat tafsiran undang-undang keluarga Islam yang berat sebelah.

Pada 24 Ogos, gabungan NGO yang dipanggil Kumpulan Tindakan Bersama bagi Kesamaan (JAG) mengeluarkan kenyataan akhbar yang menyatakan bahawa sabitan kesalahan minum alkohol ke atas Kartika Shukarno menunjukkan diskriminasi terhadap kaum wanita Islam di negara ini (lihat bahagian 1.c.).

Pada bulan Oktober 2008, Majlis Fatwa Kebangsaan mengeluarkan fatwa yang melarang gadis-gadis daripada berkelakuan dan berpakaian seperti budak lelaki. Fatwa terhadap "tomboi" ini mendakwa kegiatan seperti itu merupakan pelanggaran terhadap ajaran Islam dan menggalakkan perilaku homoseksual. *Sisters In Islam* berpendapat fatwa ini hanya ditujukan kepada kaum wanita dan merupakan contoh amalan seksisme dan diskriminasi terhadap wanita di negara ini.

Undang-undang membenarkan poligami dan sebilangan kecil lelaki Islam mengamalkan poligami. Undang-undang waris Islam umumnya mengutamakan anak dan saudara lelaki. Semakin ramai wanita berjaya menceraikan suami melalui peruntukan undang-undang Syariah yang membenarkan penceraian tanpa izin suami, walaupun bilangannya masih kecil.

Wanita bukan Islam tertakluk kepada undang-undang sivil. Akta Penjagaan Wanita dan Kanak-kanak memberikan hak penjagaan yang sama-rata kepada ibu. Empat buah negeri telah meluaskan peruntukan akta ini untuk memihak kepada ibu yang beragama Islam, dan kumpulan-kumpulan wanita menggesa agar negeri-negeri lain turut berbuat demikian.

Pihak kerajaan telah mengambil beberapa inisiatif untuk berlaku adil kepada golongan wanita serta penglibatan wanita dari segi pendidikan dan pekerjaan. Misalnya, Kementerian Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat telah menganjurkan beberapa program dan bengkel untuk menggalakkan kaum wanita menyertai komuniti perniagaan dan menjalankan perniagaan bersaiz kecil dan sederhana.

Kaum wanita sering didiskriminasi dalam bidang ekonomi dari segi mendapatkan pekerjaan. Pada 28 Disember, Menteri Sumber Manusia mengumumkan terdapat 3.8 juta wanita berbanding 7.2 juta lelaki

dalam jumlah tenaga kerja. Pada bulan Mei, SUHAKAM melaporkan bahawa wanita terus didiskriminasikan di tempat kerja dari segi kenaikan pangkat dan gaji. Peratus wanita yang berada di tahap membuat keputusan di dalam kerajaan adalah kurang daripada 20 peratus dan peratus ini lebih rendah di dalam sektor swasta. Wanita sering ditanya mengenai status perkahwinan mereka semasa temuduga mendapatkan pekerjaan. Pada bulan September 2008, kerajaan negeri Kedah mengumumkan bahawa artis wanita hanya dibenarkan membuat persembahan di hadapan penonton wanita sahaja. JAG mengecam tindakan kerajaan negeri kerana mencabuli hak kesamaan gender yang dilindungi oleh perlombagaan.

Kanak-kanak

Kewarganegaraan seseorang berasal daripada ibu bapa mereka (lihat Bahagian 2.d.). Ibu bapa perlu mendaftarkan anak mereka dalam masa 14 hari selepas lahir. Pihak berkuasa menghendaki rakyat supaya mengemukakan sijil perkahwinan dan kad pengenalan MyKad kedua-dua ibu bapa mereka. Bukan warganegara perlu menunjukkan pasport atau dokumen perjalanan mereka. Ibu bapa yang membuat pendaftaran lewat mesti membuktikan bahawa anak itu dilahirkan di negara ini. Pihak berkuasa tidak memasukkan maklumat si bapa bagi anak luar nikah kecuali permohonan bersama dikemukakan oleh ibu dan orang yang mengaku dirinya sebagai bapa kepada anak tersebut. Pihak berkuasa tidak mendaftar anak yang dilahirkan oleh pendatang haram atau pemohon suaka. Pemohon suaka yang mendaftarkan kelahiran anak akan menghadapi risiko ditangkap sebagai pendatang haram. UNHCR akan mendaftar kanak-kanak yang dilahirkan oleh pelarian. Perkahwinan antara orang Islam dengan orang bukan Islam adalah tidak sah. Pasangan yang berkahwin sedemikian menghadapi kesukaran ketika mendaftar kelahiran anak dari segi mengiktiraf taraf bapa kerana perkahwinan tersebut dianggap tidak sah. Kanak-kanak tanpa sijil kelahiran tidak mendapat taraf kerakyatan dan dinafikan kelayakan untuk masuk ke sekolah awam maupun swasta. Kanak-kanak tanpa kerakyatan (seperti bukan warganegara) dikenakan bayaran perubatan yang lebih tinggi, dan ini menimbulkan kesusahan hidup.

Meskipun pendidikan sekolah rendah diwajibkan, namun tiada mekanisme penguatkuasaan diwujudkan untuk mengawal kehadiran kanak-kanak di sekolah.

Kerajaan menyedari bahawa eksloitasi seks kanak-kanak dan sumbang muhrim terutama di kawasan luar bandar adalah satu masalah. Undang-undang menetapkan penjara antara enam hingga 20 tahun dan hukuman sebat bagi orang yang tersabit dengan kesalahan sumbang muhrim. Keterangan yang diberi oleh kanak-kanak hanya dapat diterima jika ada bukti sokongan. Ini menimbulkan kesukaran bagi kes perkosa di mana kanak-kanak tersebut merupakan satu-satunya saksi.

Rogol statutori berlaku dan pesalah didakwa. Menurut Kementerian Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat, ramai di kalangan mangsa berusia di bawah 15 tahun. Sungguhpun begitu, peruntukan undang-undang Islam yang menganggap gadis Islam yang sudah datang haid sebagai wanita dewasa adakalanya merumitkan pendakwaan bagi kes rogol statutori. Gadis tersebut boleh didakwa berkhawl, iaitu satu kesalahan di bawah undang-undang Syariah, walaupun dia belum mencapai usia 18 tahun dan pasangannya seorang dewasa. Mahkamah Syariah kadang kala bersikap lebih lembut dengan lelaki yang didakwa berkhawl, walaupun terdapat banyak kes di mana lelaki Islam telah didakwa dan dihukum atas kesalahan rogol statutori di bawah undang-undang sivil.

Pelacuran kanak-kanak memang wujud tetapi pelacur kanak-kanak seringkali dianggap sebagai budak jahat ataupun pendatang haram dan bukannya mangsa.

Sabah mempunyai masalah ramai kanak-kanak jalanan. Anggaran bilangan adalah antara beberapa ratus hingga 15,000 kanak-kanak yang dilahirkan di negara ini yang ibu bapa mereka adalah pendatang haram. Ada di kalangan mereka yang diusir. Kanak-kanak ini tiada kerakyatan dan tidak mendapat bantuan kerajaan. Mereka kerap kali terpaksa melakukan kerja buruh kasar, kegiatan jenayah, dan pelacuran untuk menyara hidup. Pemerdagangan kanak-kanak tetap menjadi masalah (lihat di bawah).

Pemerdagangan Manusia

Akta Anti Pemerdagangan Manusia 2007 melarang segala bentuk pemerdagangan manusia. Namun, terdapat beberapa laporan yang mengatakan bahawa mereka didagangkan ke luar negara, dari luar negara atau dalam negara. Kerajaan boleh menggunakan undang-undang lain seperti Akta Kanak-kanak, Akta Imigresen, dan Akta Kediaman Terhad untuk menangkap dan menahan pedagang haram.

Pemerdagangan manusia adalah masalah serius. Negara ini merupakan negara destinasi bagi lelaki dan wanita yang didagangkan untuk tujuan dijadikan sebagai hamba seks dan buruh paksa. Mangsa pemerdagangan asing kebanyakannya wanita dan gadis dari Burma, Mongolia, Republik Rakyat China (RRC), Indonesia, Kemboja, Thailand, Filipina, dan Vietnam didagangkan ke negara ini bagi tujuan dieksplotasi sebagai hamba seks secara komersil. Ramai pendatang ekonomi dari Nepal, Burma, China, Vietnam, Thailand, Filipina, Kemboja, Pakistan, Bangladesh dan Indonesia bekerja sebagai pembantu rumah atau buruh kasar di sektor pembinaan, kilang, ladang-ladang kelapa sawit dan getah, dan syarikat pembalakan, menghadapi keadaan dieksplotasi yang menepati definisi perhambaan paksa.

Mangsa pemerdagangan manusia warga asing dikawal melalui pengurungan, perampasan dokumen perjalanan, masalah hutang, penderaan fizikal, dan/atau pemberian dadah secara paksa. Pihak kerajaan masih belum menyelaraskan undang-undang anti-pemerdagangan manusia dengan undang-undang dan peraturan-peraturan sedia ada yang benar atau memerlukan para majikan Malaysia menyimpan pasport dan dokumen perjalanan pekerja asing yang menjadi faktor penyumbang kepada pemerdagangan. Penyimpanan pasport oleh majikan masih diamalkan. Mengikut laporan berita, mangsa wanita menyatakan bahawa mereka diumpam ke negara ini dan dijanjikan pekerjaan yang sah tetapi dipaksa melacur setibanya mereka di negara ini.

Menurut pihak polis, Majlis Peguam dan SUHAKAM, ramai warga asing yang didapati terlibat dalam pelacuran mungkin merupakan mangsa pemerdagangan manusia. Kedutaan asing, NGO dan pihak berkuasa kerajaan melaporkan bahawa polis dan NGO telah menyelamat dan menghantar pulang lebih 880 orang mangsa pemerdagangan manusia sepanjang tahun ini. Pihak polis telah menyerahkan 327 orang wanita yang diselamatkan daripada eksplotasi seksual komersil kepada pusat perlindungan yang dikendalikan oleh kerajaan; 68 daripada mereka disahkan sebagai mangsa pemerdagangan manusia. Meskipun Akta Anti-Pemerdagangan memerlukan mangsa pemerdagangan dikenalpasti, pihak kerajaan belum lagi membentuk atau melaksanakan prosedur proaktif untuk mengenalpasti mangsa pemerdagangan manusia di kalangan pekerja asing. Beberapa kerajaan asing menyatakan keprihatinan tentang kurangnya perlindungan undang-undang untuk pekerja asing, terutama kepada mereka yang menjadi buruh paksa. Beberapa mangsa yang tidak dikenali, termasuk kanak-kanak, sering kali dilayan sebagai pendatang haram dan ditahan di penjara atau pusat tahanan pendatang haram sebelum diusir. Sebilangan kecil wanita dan gadis tempatan turut diperdagangkan untuk tujuan seks, khususnya ke

Singapura, Macau, Hong Kong, dan Taiwan, manakala yang lain dihantar ke United Kingdom, Jepun, Australia, dan Kanada. Menurut pihak polis dan para pemimpin masyarakat Cina, warganegara wanita yang menjadi mangsa pemerdagangan manusia biasanya terdiri daripada kaum Cina, walaupun ada juga wanita Melayu dan India dijadikan sebagai pelacur.

Pemerdagangan rakyat Malaysia di dalam negara juga merupakan satu masalah. Golongan wanita khususnya dari luar bandar, orang-orang asli, dan kaum India terdedah kepada pemerdagangan manusia domestik bagi tujuan eksloitasi seks dan buruh. Kongres Kesatuan Sekerja Malaysia (MTUC) menganggarkan sejumlah besar pekerja, sama ada pekerja asing atau domestik, bekerja dalam keadaan yang bersamaan dengan buruh paksa. Namun demikian, tidak terdapat data yang boleh dipercayai untuk membuat anggaran yang betul.

Menurut laporan Dana Kanak-Kanak Bangsa-Bangsa Bersatu (UNICEF) yang dikeluarkan pada bulan September, pemerdagangan kanak-kanak untuk eksloitasi seksual, pornografi, dan tenaga kerja murah berlaku. Faktor penyumbang yang menyebabkan sejumlah besar pelarian, pendatang, dan kanak-kanak tanpa kerakyatan terdedah terhadap eksloitasi adalah undang-undang yang tidak mencukupi untuk melindungi hak-hak kumpulan-kumpulan ini.

Terdapat laporan-laporan yang boleh dipercayai tentang penglibatan para pegawai imigresen Malaysia memperdagangkan pelarian warga Burma di sempadan Thailand-Malaysia. Para pegawai imigresen didakwa menerima RM700 (kira-kira AS\$200) bagi setiap orang yang diperdagangkan. Beberapa NGO tempatan menganggarkan para pegawai imigresen telah membawa sejumlah besar pelarian ke sempadan Burma untuk diserahkan kepada para pedagang manusia. Para pedagang ini akan menuntut wang tebusan antara RM1,000 (AS\$300) bagi kanak-kanak hingga RM1,900 (AS\$560) bagi orang dewasa untuk pembebasan mereka dan pengangkutan semula ke Malaysia. Sumber-sumber menganggarkan 20 peratus daripada mangsa yang gagal membayar tebusan dijual bagi tujuan eksloitasi seks atau buruh. Beberapa laporan menyatakan bahawa para pedagang menjual kanak-kanak kecil yang tidak ditebus kepada sindiket peminta sedekah kanak-kanak di rantau ini.

Pihak polis dan NGO percaya bahawa sindiket jenayah adalah dalang di sebalik kebanyakan kegiatan pemerdagangan manusia. Agensi-agensi pekerjaan juga disyaki terlibat secara besar-besaran dalam pemerdagangan pekerja asing.

Kerajaan telah mensabitkan lima orang di bawah Akta Anti Pemerdagangan sejak ia diluluskan. Hukuman pertama yang berjaya dibuat pada bulan Disember 2008 apabila Raja Punitha warga India mengaku bersalah mengeksplorasi pembantu rumahnya sebagai pelacur dan dijatuhkan hukuman lapan tahun penjara. Pihak kerajaan menyatakan polis dan pihak pendakwa masih belajar bagaimana menggunakan undang-undang baru ini, kerana itu sejumlah kes masih diadili di bawah undang-undang imigresen atau undang-undang buruh.

Majlis pelbagai agensi kerajaan ini menyediakan pelan tindakan lima tahun untuk memerangi pemerdagangan manusia. Sejak bulan Februari, polis telah menangkap 173 orang di bawah akta ini dan mendakwa 23 orang. Pada akhir tahun, 17 kes masih tertunda di mahkamah dan 36 masih disiasat. Lebih daripada 80 peratus daripada kes-kes melibatkan pemerdagangan seks. Pada 20 Julai, lima pegawai imigresen ditahan di bawah undang-undang Anti Pemerdagangan kerana penglibatan mereka dalam pemerdagangan pelarian Burma. Pada akhir tahun, pihak pendakwa telah mendakwa salah seorang pegawai terbabit.

Di bawah Akta Anti Pemerdagangan, seseorang yang disabitkan dengan pemerdagangan orang dewasa boleh dikenakan penjara maksimum 15 tahun dan kemungkinan didenda. Seseorang yang didapati bersalah memperdagangkan kanak-kanak akan menerima hukuman penjara minimum tiga tahun sehingga 20 tahun. Mereka memperolehi keuntungan melalui pemerdagangan manusia boleh dipenjara sehingga 15 tahun dan didenda antara RM50,000 (kira-kira AS\$14,706) hingga RM500,000 (AS\$147,058).

Kerajaan membantu beberapa orang di bawah umur yang telah dipaksa menjadi pelacur dan menyelamatkan wanita dan gadis yang diperdagangkan. Selain pusat perlindungan wanita dan kanak-kanak di Kuala Lumpur, kerajaan telah membuka pusat perlindungan baru wanita di Sabah pada 15 Julai. Pada akhir tahun, kerajaan mempunyai dua pusat perlindungan bagi mangsa pemerdagangan wanita dan satu pusat perlindungan bagi mangsa pemerdagangan kanak-kanak. Kerajaan telah mengubahsuai satu kemudahan berhampiran Lapangan Terbang Antarabangsa Kuala Lumpur yang boleh menampung 600 orang sebagai pusat perlindungan bagi golongan lelaki yang menjadi mangsa pemerdagangan. Akta Anti Pemerdagangan mewajibkan penempatan mangsa pemerdagangan manusia di pusat perlindungan yang diluluskan untuk membolehkan pegawai penguatkuasa menyiasat dakwaan pemerdagangan mereka. Namun, ruang pusat perlindungan tidak cukup untuk menampung semua mangsa yang dikenalpasti. Mangsa-mangsa di pusat perlindungan kelolaan kerajaan tidak mempunyai akses kepada perkhidmatan pemulihan atau kaunseling. Walau pun undang-undang mahukan mangsa terlibat sama dalam penghukuman pedagang manusia, namun secara amalan ia hanya sedikit yang melakukannya. Undang-undang mensyaratkan bahawa selepas mangsa memberikan keterangan dalam siasatan pemerdagangan, mangsa diserahkan kepada imigresen untuk diusir. Biasanya mangsa diusir dalam masa 90 hari, bagaimanapun sebilangan besar mereka tinggal di dalam negara selama enam bulan atau lebih. Polis terus bekerja dengan NGO dan kadang-kadang menyerahkan mangsa pemerdagangan rakyat asing kepada pusat perlindungan yang dikendalikan oleh NGO. Pihak polis menyertai seminar-seminar anti-pemerdagangan manusia yang dibiayai oleh NGO dan pihak luar.

Pihak kerajaan mengadakan khidmat rundingan, seminar, dan bengkel latihan untuk menyebarkan prosedur pelaksanaan bagi penguatkuasaan undang-undang negara yang anti-pemerdagangan manusia. Kementerian Dalam Negeri mengadakan dan melancarkan kempen anti-pemerdagangan dengan menggunakan radio, televisyen, dan media cetak untuk meningkatkan kesedaran awam terhadap isu-isu pemerdagangan manusia.

Laporan tahunan Jabatan Negara AS mengenai Pemerdagangan Manusia boleh didapati di www.state.gov/g/tip.

Orang Kurang Upaya

Baik perlembagaan maupun undang-undang tidak melarang secara khusus diskriminasi yang berlandaskan ketidakupayaan fizikal atau mental. Namun demikian, pihak kerajaan menggalakkan penerimaan dan penyatupaduan orang kurang upaya oleh masyarakat awam.

Pihak kerajaan tidak mendiskriminasi orang kurang upaya dari segi pekerjaan, pendidikan, akses kepada perkhidmatan kesihatan, atau peruntukan perkhidmatan kerajaan yang lain. Peraturan sektor awam memperuntukkan 1 peratus daripada pekerjaan sektor awam kepada orang kurang upaya. Kerajaan tidak mewajibkan penyediaan kemudahan pengangkutan bagi orang kurang upaya dan hanya sebilangan kecil kemudahan awam telah diubahsuaikan untuk orang seperti ini. Bangunan-bangunan baru milik kerajaan umumnya dilengkapi segala kemudahan untuk orang kurang upaya.

Satu peraturan amalan menjadi panduan kepada semua agensi kerajaan, para majikan, persatuan pekerja, para pekerja dan pihak-pihak lain bagi menempatkan orang kurang upaya yang berkelayakan dalam sektor swasta.

Sekolah yang menawarkan pendidikan khas wujud namun tidak dapat menampung segala keperluan penduduk kurang upaya.

Pihak kerajaan telah mengambil langkah-langkah bagi menggalakkan penerimaan orang kurang upaya oleh masyarakat, memudahkan penggunaan kemudahan awam oleh golongan ini dan menambahkan peruntukan belanjawan bagi program yang disasarkan untuk membantu mereka. Memandangkan kebanyakan pengangkutan awam tidak menyediakan kemudahan yang "mesra orang kurang upaya," pihak kerajaan telah mengekalkan pengurangan duti eksais sebanyak 50 peratus bagi kereta dan motosikal keluaran tempatan yang diubahsuai untuk golongan ini. Kementerian Sumber Manusia bertanggungjawab terhadap perlindungan hak asasi golongan kurang upaya.

Pada bulan Julai 2008, Parlimen meluluskan Akta Orang Kurang Upaya. Akta ini mengiktiraf hak-hak orang kurang upaya untuk menikmati faedah pengangkutan awam, perumahan, pendidikan, pekerjaan dan penjagaan kesihatan. Namun, tidak ada hukuman bagi mereka yang tidak mematuhi peruntukan-peruntukan akta ini. Sebagai contoh, walaupun terdapat undang-undang kecil yang mewajibkan bangunan baru menyediakan akses untuk orang kurang upaya, wujud kelemahan yang membenarkan pihak berkuasa tempatan untuk mengecualikan pematuhan. Pengkritik memanggil akta ini sebagai "harimau tak bertaring."

Minoriti Bangsa/Kaum/Etnik

Undang-undang dan dasar kerajaan banyak menyediakan program istimewa yang dibentuk untuk meningkatkan kedudukan ekonomi golongan bumiputera yang membentuk majoriti penduduk. Program-program sedemikian mengehadkan peluang golongan bukan bumiputera dari segi pendidikan tinggi, pekerjaan di sektor awam, permit dan lesen perniagaan serta hak milik tanah. Perniagaan tertakluk kepada keperluan berasaskan kaum yang mengehadkan peluang pekerjaan serta peluang ekonomi yang lain kepada warga-warga bukan bumiputera. Menurut kerajaan, program-program ini perlu untuk menjamin keharmonian etnik dan kestabilan politik.

Walaupun matlamat kerajaan adalah untuk mengurangkan kadar kemiskinan, namun dasar-dasar berasaskan kaum ini mengambil kira had-had bagi golongan yang berpendapatan tinggi dan ini kelihatan telah menyumbang kepada peningkatan jurang perbezaan di kalangan masyarakat bumiputera itu sendiri. Etnik India, yang tidak menerima hak-hak istimewa seperti itu, kekal menjadi di antara kumpulan termiskin di dalam negara. Satu lagi matlamat dasar ini adalah supaya bumiputera memperoleh 30 peratus daripada kekayaan negara. Mengikut beberapa kajian yang dibuat, program tersebut telah mencapai atau melebihi sasaran tersebut. Namun demikian, perangkaan rasmi kerajaan meletakkan ekuiti bumiputera pada 18.9 peratus. Pihak kerajaan tidak memberikan jawapan terhadap permintaan orang awam untuk mengemukakan kaedah yang digunakan dalam penentuan perangkaan rasmi tersebut.

Pada tahun 2006, Menteri Pengajian Tinggi menyatakan bahawa 17 buah universiti awam di negara ini menggunakan khidmat sebilangan kecil dekan bukan bumiputera. Di Universiti Malaya, 19 daripada 20

dekannya adalah bumiputera. Di kebanyakan universiti lain pula, dekan-dekan terdiri daripada kaum bumiputera sahaja. Bumiputera juga membentuk lebih 90 peratus daripada kakitangan awam di seluruh negara yang berjumlah 1.15 juta orang pada hujung tahun. Peratus ini telah terus meningkat sejak kemerdekaan pada 1957.

Pada 22 April, Perdana Menteri Najib mengumumkan bahawa kerajaan telah memansuhkan syarat 30 peratus ekuiti Bumiputera untuk 27 sektor kecil perkhidmatan termasuk dalam sektor kesihatan, sosial, pelancongan, perniagaan, dan perkhidmatan komputer. Memandangkan ruang lingkup yang sempit bagi sektor kecil ini, para pemerhati menganggap pengumuman itu sebagai penyesuaian kecil dalam dasar-dasar ekonomi pro-Melayu yang sudah lama berakar di dalam negara.

Penduduk Pribumi

Penduduk pribumi (keturunan penduduk asal Semenanjung Malaysia dan Borneo seperti kaum Penan) umumnya menikmati hak perlombongan yang sama seperti rakyat Malaysia yang lain. Walau bagaimanapun, dari segi amalan undang-undang persekutuan berkaitan penduduk pribumi di wilayah semenanjung, juga dikenali sebagai Orang Asli, memberi kuasa yang tinggi kepada Menteri Pembangunan Luar bandar yang bukan berketurunan Orang Asli untuk melindungi, mengawal, dan membuat keputusan untuk isu-isu yang melibatkan kaum itu. Oleh itu, penduduk pribumi di Semenanjung Malaysia tidak terlibat dalam sebarang keputusan yang melibatkan diri mereka. Pihak kerajaan tidak melindungi hak-hak sivil dan politik penduduk pribumi secara berkesan.

Orang Asli, yang berjumlah sekitar 141,000 orang, merupakan golongan termiskin di negara ini. Statistik kerajaan pada tahun 2007 mengkategorikan kira-kira 77 peratus keluarga Orang Asli hidup di bawah paras kemiskinan. Bercanggah dengan statistik 2007, Jabatan Hal Ehwal Orang Asli membuat kenyataan pada bulan September 2008 bahawa kurang daripada 10,000 daripada 28,000 keluarga Orang Asli hidup di bawah garis kemiskinan. Satu majlis penasihat kebangsaan yang dibiayai kerajaan memantau kemajuan Orang Asli. Namun, hanya lima daripada 17 ahli majlis itu terdiri daripada kaum Orang Asli. Selain itu, hanya seorang yang berketurunan Orang Asli memegang jawatan pengurusan di Jabatan Hal Ehwal Orang Asli kerajaan. Di bawah rancangan ekonomi Malaysia Kesembilan yang meliputi tahun 2006-2010, kerajaan memperuntukkan lebih daripada RM377.8 juta (sekitar AS\$108 juta) untuk projek-projek pembangunan untuk Orang Asli. Projek-projek ini tertumpu kepada peningkatan taraf kesihatan, pendidikan prasekolah, prasarana, dan kegiatan ekonomi. Rancangan ini juga memperuntukkan RM100 juta (AS\$28.6 juta) bagi pembangunan tanah yang diduduki Orang Asli dan tambahan RM20 juta (AS\$5.9 juta) untuk mengurangkan tekanan inflasi. JHEOA melaporkan bahawa kadar kecinciran sekolah rendah di kalangan anak-anak orang asli menunjukkan penurunan daripada 30 peratus kepada 20 peratus sejak 2008. Selain itu, jumlah pelajar yang kecinciran sekolah rendah dan menengah telah menurun daripada 50 peratus kepada 30 peratus dalam tempoh masa yang sama. Pada tahun 2008, sekitar 600 pelajar Orang Asli melanjutkan pengajian ke kolej atau universiti.

Di bawah Akta Orang Asli, mereka dibenarkan menduduki mana-mana kawasan tanah yang telah ditetapkan sebagai penghuni bebas, namun mereka tidak mempunyai hak milik terhadap tanah itu. Para pemerhati melaporkan bahawa jumlah keluasan tanah rizab Orang Asli semakin berkurangan dari tahun ke tahun. Bahkan, sebahagian tanah yang sebelumnya diwartakan sebagai rizab Orang Asli kini telah dizonkan semula bagi tujuan pembangunan. Meskipun Orang Asli diberi kuasa untuk menduduki tanah ini, hak-hak ini sering tidak didokumentasikan. Perkara ini menyebabkan konfrontasi antara Orang Asli dan syarikat pembalakan. Ketika pihak kerajaan terus membangunkan kawasan-kawasan ini, Orang Asli

berjuang untuk hak-hak tanah mereka. Pada November 2008, kerajaan mengumumkan akan memberikan hak-hak pemilikan tanah seluas 125,000 hektar tanah luar bandar yang dimiliki kerajaan negeri kepada 20,000 keluarga Orang Asli.

Ketidakpastian hak milik tanah Orang Asli menyebabkan mereka mudah dieksplotasi. Syarikat pembalakan terus menceroboh tanah warisan kepunyaan Orang Asli dan kumpulan pribumi lain di Borneo. Penduduk pribumi Sabah dan Sarawak masih membantah pencerobohan oleh kerajaan negeri dan syarikat pembalakan dan perladangan swasta di kawasan tanah yang mereka anggap adalah milik mereka mengikut hak adat bangsa asal.

Undang-undang yang membenarkan rampasan dan pembelian tanah hanya memerlukan notis pemberitahuan disiarkan di akhbar, di mana akses ini mungkin tidak diperoleh oleh kaum pribumi. Pada tahun-tahun sebelumnya, keadaan sedemikian telah mengakibatkan kaum pribumi kehilangan hak terhadap tanah pusaka mereka tanpa berpeluang untuk mengambil tindakan undang-undang.

Petisyen yang difailkan oleh puak Semalai (kaum Orang Asli) pada tahun 2007 di Mahkamah Tinggi bagi mengkaji semula perintah pengusiran puak Semalai oleh kerajaan Negeri Pahang dari suatu kawasan yang didakwa oleh puak Semalai sebagai tanah tradisi mereka masih tertunggak pada akhir tahun. Pada tahun 2007, satu tuntutan mahkamah telah difailkan terhadap pihak berkuasa yang didakwa telah merobohkan gereja Orang Asli di Gua Musang. Pada 15 Julai, Mahkamah Tinggi menyatakan bahawa Orang Asli mempunyai hak untuk tanah mereka dan mengamalkan agama pilihan mereka di bawah Perlembagaan Persekutuan. Keputusan mahkamah ini dirayu oleh pihak kerajaan dan kes masih tertunda pada akhir tahun.

Kaum Penan yang merupakan masyarakat pribumi di Sarawak menggunakan hak adat bangsa asal untuk mewujudkan pemilikan dan pengawasan tanah. Setiap kumpulan kaum Penan menyelenggarakan kawasan masing-masing yang diturunkan dari generasi ke generasi. Tanah adat bangsa asal tidak sentiasa ditentukan dengan jelas. Kumpulan hak pribumi mendakwa bahawa Abdul Taib Mahmud, Ketua Menteri Sarawak, telah memajakkan tanah adat kaum Penan dan kaum pribumi yang lain kepada syarikat pembalakan dan pemaju tanah sebagai untuk mendapatkan wang dan bantuan politik. Para pemerhati tempatan menyatakan bahawa syarikat pembalakan ini mengganggu dan kadang kala mengugut para pemimpin kaum Penan dan aktivis hak tanah. Persatuan Penan Sarawak terus mendesak kerajaan negeri agar garisan sempadan tanah adat asal kaum Penan dihormati, menarik lesen pembalakan yang dibuat di tanah mereka, menghentikan pemberian pajakan sementara bagi perladangan, dan menghentikan semua kegiatan pembalakan dan pembangunan ladang di tanah mereka. Kaum Penan merupakan antara golongan termiskin di negara ini dan hidup di bawah garis kemiskinan.

Pada 20 Ogos, ratusan kaum Penan yang bersenjatakan leming dan sumpit membina sekatan-sekatan di pedalaman Borneo untuk memprotes kegiatan pembalakan dan perladangan di tanah adat mereka. Pada 17 September, polis merobohkan sekatan-sekatan itu dan menafikan pihaknya menggunakan kekerasan dalam merobohkan sekatan-sekatan tersebut.

Pada 20 Ogos, dalam insiden berasingan, polis menangkap 17 orang daripada kaum Penan dan kumpulan-kumpulan pribumi lain kerana membantah cadangan pembinaan empangan yang akan menyaksikan pemindahan berskala besar kumpulan-kumpulan pribumi.

Satu badan NGO antarabangsa yang boleh dipercayai melaporkan bahawa pekerja-pekerja dari dua buah syarikat pembalakan, termasuk satu yang dimiliki ahli keluarga Ketua Menteri, kerap memperkosa wanita dan gadis-gadis Penan sehingga menyebabkan ada di kalangan mereka yang mengandung. Pada 9 September, Menteri Pembangunan Wanita, Keluarga, dan Masyarakat Shahrizat Jalil mengesahkan bahawa gadis-gadis Penan telah diperkosa dan dicabul oleh para pekerja syarikat pembalakan. Pada 10 September, Menteri tersebut mengumumkan bahawa syarikat pembalakan itu telah dikenalpasti dan polis akan mengambil tindakan lanjut. Pada 1 Oktober, Kumpulan Sokongan Penan, satu gabungan 35 NGO, mengeluarkan kenyataan bersama akhbar mempersoalkan ketulusan kerajaan dalam menyiasat dakwaan perkosaan dan pencabulan seksual terhadap gadis dan wanita Penan di Sarawak. Selanjutnya, Timbalan Komisioner Polis Sarawak Hamza Taib berkata tiada tindakan lanjut akan diambil pada tiga kes kerana kekurangan bukti, sementara kes keempat masih tertunda kerana polis belum mengenal pasti mangsa ataupun saksi.

Pencabulan Sosial, Diskriminasi, dan Tindakan Kekerasan Berdasarkan Orientasi Seks dan Identiti Jantina

Walaupun tidak ada undang-undang yang melarang perilaku homoseksual, undang-undang terhadap liwat dan "persetubuhan di luar tabii" wujud dan dikuatkuasakan sekali sekala. Larangan agama dan budaya terhadap perilaku homoseksual adalah meluas. Sebagai contoh, seorang pegawai Kementerian Kesihatan membuat kenyataan pada tahun itu bahawa aktiviti homoseksual dan pelancapan membantu penyebaran jangkitan H1N1.

Diskriminasi dan Penganiayaan Masyarakat Yang Lain

Maklumbalas kerajaan terhadap HIV/AIDS umumnya tidak bersifat diskriminasi, walaupun menyebabkan keibaikan terhadap penghidap AIDS adalah lazim. Pada bulan Disember 2008, Timbalan Perdana Menteri mengumumkan bahawa kursus sebelum perkahwinan yang perlu diambil oleh orang Islam kelolaan Majlis Agama Islam Persekutuan akan memasukkan pemeriksaan wajib HIV. Orang bukan Islam digalakkan untuk menyertai tapi tidak diwajibkan. Beliau menyifatkan pemeriksaan ini perlu kerana peningkatan kadar jangkitan HIV di kalangan wanita. Menurut Menteri Kesihatan, terdapat sekitar 3,100 kes baru sepanjang tahun.

Bahagian 7 Hak Pekerja

a. Hak Berpersatuan

Menurut undang-undang, kebanyakan pekerja mempunyai hak untuk melibatkan diri dalam kegiatan persatuan sekerja tetapi Akta Kesatuan Sekerja (AKS) dan Akta Perhubungan Industri (API) mengehadkan hak ini. Undang-undang lain mungkin juga mengehadkan kebebasan berpersatuan. Misalnya, Kanun Keseksaan memerlukan kebenaran polis untuk mengadakan perhimpunan umum lebih daripada lima orang. Kesatuan sekerja mewakili 9 peratus daripada tenaga kerja, sedikit peningkatan daripada 8.9 peratus pada tahun 2008.

Kumpulan yang dihalang oleh undang-undang daripada menyertai mana-mana kesatuan termasuk pekerja sektor awam yang dikategorikan sebagai "sulit, pengurusan, dan eksekutif" dan pegawai tentera dan polis. Walau bagaimanapun, mengikut Gabungan Kesatuan Perdagangan Antarabangsa (GKPA),

pindaan API baru-baru ini akan menyukarkan lagi pembentukan persatuan oleh para pekerja kerana Ketua Pengarah dan Menteri mempunyai kuasa mutlak untuk menentukan taraf pekerja sebagai “sulit,” “pengurusan,” ataupun “eksekutif,” dan ini mungkin boleh disalahgunakan oleh majikan. Secara teori, pekerja asing boleh menganggotai kesatuan sekerja. Namun, Jabatan Imigresen menghalang pekerja asing daripada memegang jawatan dalam kesatuan sekerja dan kebanyakan kontrak pekerja asing melarang mereka daripada menjadi ahli kesatuan sekerja.

AKS melarang majikan mengganggu, menghalang, atau mengugut pekerja dalam melaksanakan hak untuk membentuk kesatuan sekerja atau menyertai kegiatan-kegiatan kesatuan sekerja yang sah. Walau bagaimanapun, akta ini mengehadkan persatuan mewakili pekerja dalam “syarikat, perdagangan, pekerjaan atau industri yang tertentu atau dalam mana-mana perdagangan, pekerjaan atau industri yang serupa.” Selain itu, Ketua Pengarah di kesatuan-kesatuan sekerja boleh manafikan pendaftaran kesatuan sekerja atas budi bicaranya, dan menarik balik pendaftaran kesatuan sekerja sedia ada berdasarkan peruntukan yang digariskan dalam akta ini. Apabila pendaftaran ditolak, ditarik balik atau dibatalkan, maka kesatuan sekerja itu dianggap sebagai pertubuhan haram. Tiada sebarang laporan dikemukakan pada tahun ini tentang tindakan sedemikian.

Para pegawai MTUC masih menyuarakan kekecewaan mereka berkenaan kelewatan menyelesaikan pertikaian berkaitan pengiktirafan kesatuan. Walaupun API mensyaratkan majikan memberi maklum balas terhadap permohonan iktiraf sesebuah kesatuan dalam tempoh 21 hari selepas permohonan, namun penolakan permohonan dan kesatuan tidak diiktiraf selama satu hingga empat tahun kerap berlaku. Jika majikan tidak memberi maklum balas kepada permohonan kesatuan dalam tempoh 21 hari, pihak kesatuan perlu menghantar rayuan bertulis kepada Ketua Pengarah Kesatuan-kesatuan Sekerja dalam tempoh 14 hari. Kegagalan berbuat demikian dalam tempoh masa yang ditetapkan akan menyebabkan kesatuan tersebut tidak diiktiraf secara automatik. Akta ini manafikan hak kesatuan pekerja dan individu untuk melakukan mogok bagi membantah ketidakiktirafan kesatuan mereka.

Kesatuan sekerja daripada industri-industri yang berbeza, kecuali sektor elektronik, boleh menyertai kongres kebangsaan tetapi kongres tersebut mesti didaftarkan secara berasingan sebagai persatuan di bawah Akta Pertubuhan.

Dasar kerajaan menghalang penubuhan kesatuan sekerja kebangsaan dalam sektor elektronik, yang merupakan industri terbesar negara, kerana sektor ini mempunyai “taraf perintis” yang diberi insentif pelaburan tertentu. Kerajaan menyatakan bahawa penubuhan kesatuan sekerja kebangsaan dalam sektor elektronik akan menghalang pelaburan langsung dari luar negara dan memberikan kesan negatif terhadap daya saing negara dalam sektor tersebut di peringkat antarabangsa. Beberapa pemimpin negara berkata bahawa kesatuan sekerja di peringkat syarikat sahaja adalah lebih sesuai bagi industri elektronik. Menurut pegawai MTUC, seramai 150,000 pekerja sektor elektronik tidak berjaya disatukan dan hanya lapan kesatuan peringkat syarikat wujud dalam industri elektronik.

Kesatuan sekerja bebas daripada kawalan kerajaan dan parti politik. Namun, ahli-ahli individu dibenarkan menyertai parti politik. Walaupun pegawai kesatuan dilarang oleh undang-undang untuk memegang jawatan utama dalam parti politik, namun ada pemimpin kesatuan sekerja yang pernah menjadi ahli parlimen. Kesatuan sekerja bebas untuk bersekutu dengan kongres buruh kebangsaan yang melaksanakan sebahagian besar tanggungjawab kesatuan buruh kebangsaan walaupun mereka tidak boleh berunding bagi pihak kesatuan tempatan.

Kesatuan sekerja dibenarkan bergabung dengan pertubuhan kesatuan sekerja antarabangsa seperti Persekutuan Kesatuan Sedunia dan GKPA setelah mendapat kebenaran daripada Ketua Pengarah Kesatuan-kesatuan Sekerja.

Walaupun mogok sektor swasta adalah sah di sisi undang-undang, namun hak untuk mogok adalah sangat terhad. Mogok atau sekatan masuk kerja dilarang sama sekali semasa pertikaian sedang dibicarakan di Mahkamah Industri. Undang-undang mengandungi satu senarai “perkhidmatan penting” yang mana pihak kesatuan mesti memberi notis awal tentang sebarang tindakan industri yang akan diambil. Senarai ini termasuk sektor-sektor yang biasanya tidak dianggap sebagai penting mengikut takrifan Pertubuhan Buruh Antarabangsa. Para pegawai MTUC menyatakan bahawa syarat yang dikenakan oleh pihak berkuasa terlalu ketat sehingga hampir mustahil untuk mengadakan mogok. Menurut MTUC, tidak ada mogok dibuat sepanjang tahun. Para pekerja di sektor awam tidak mempunyai hak untuk berunding secara kolektif.

API memerlukan pihak-pihak berkaitan memaklumkan kepada Kementerian Sumber Manusia tentang wujudnya sebarang pertikaian sebelum sebarang tindakan industri boleh diambil. Jabatan Perhubungan Industri di kementerian ini kemudian mungkin melibatkan diri secara aktif dalam usaha pendamaian. Jika usaha damai gagal menyelesaikan pertikaian, maka pihak menteri mempunyai kuasa untuk merujuk pertikaian tersebut kepada Mahkamah Industri. API melarang pihak majikan daripada membuat tindakan balas terhadap mana-mana pekerja yang menyertai aktiviti sah kesatuan sekerja. Walau bagaimanapun, sesetengah kesatuan sekerja mempersoalkan keberkesanan peruntukan tersebut. API mengehadkan pampasan pekerja kepada maksimum dua tahun dari tarikh pekerja tersebut diberhentikan kerja.

b. Hak Menganjur dan Berunding Secara Kolektif

Pekerja mempunyai hak di sisi undang-undang untuk menganjur dan berunding secara kolektif. Perundingan kolektif diamalkan dengan meluas dalam sektor yang dapat menyatukan tenaga buruhnya.

Terdapat dua pertubuhan buruh kebangsaan. MTUC adalah pertubuhan yang dianggotai pelbagai kesatuan sekerja dalam sektor awam dan swasta dan berdaftar di bawah Akta Pertubuhan. Oleh itu, MTUC tidak mempunyai hak untuk membuat perundingan kolektif mahupun mengambil tindakan perindustrian, tetapi MTUC boleh menyediakan sokongan teknikal untuk ahli gabungannya. Pertubuhan kebangsaan yang lain ialah Kongres Kesatuan Sekerja dalam Perkhidmatan Awam dan Sivil (CUEPACS), iaitu persekutuan kesatuan sekerja kakitangan awam yang berdaftar di bawah Akta Kesatuan Sekerja.

CUEPACS adalah pertubuhan untuk 127 buah kesatuan sekerja kakitangan awam yang dianggotai kira-kira 300,000 daripada satu juta kakitangan awam yang diwakili kira-kira 160 buah kesatuan. Kesatuan guru dianggotai 140,000 orang daripada 300,000 ahli CUEPACS. CUEPACS mengadakan perbincangan dengan pihak kerajaan melalui tiga Majlis Bersama Kebangsaan (MBK) yang mewakili tiga golongan kakitangan: pengurusan dan profesional, sains dan teknologi, dan am (semua golongan pekerja yang lain seperti kakitangan perkeranian dan sokongan). Kerajaan menubuhkan sistem MBK supaya MBK dapat membentuk badan-badan yang menyatupadukan dan menjadi perantara dalam sebarang rundingan antara kerajaan dan kesatuan-kesatuan bawah naungan CUEPACS. Ahli-ahli MBK dipilih daripada kalangan kesatuan. Mana-mana kesatuan pekerja perkhidmatan awam boleh berjumpa terus dengan pihak kerajaan berkenaan isu-isu kecil yang melibatkan kesatuan tersebut atau ahli-ahlinya sahaja, tetapi isu-isu yang lebih meluas yang melibatkan seluruh perkhidmatan awam perlu disalurkan kepada

CUEPACS dan kemudian kepada mana-mana badan MBK, bergantung kepada golongan kakitangan kerajaan yang terlibat.

Peraturan kerajaan mengehadkan kuasa perundingan CUEPACS sehingga hampir melupuskan haknya untuk menganjurkan mogok. CUEPACS berusaha mendapatkan gaji minimum bagi kakitangan awam tetapi sehingga hujung tahun, pihak kerajaan masih belum mengumumkan sebarang rancangan untuk melaksanakan gaji minimum bagi kakitangan sektor awam mahupun sektor swasta.

Kerajaan mengenakan batasan terhadap perjanjian perundingan kolektif bagi syarikat-syarikat yang dikenalpasti sebagai memiliki taraf perintis. MTUC masih membantah sekatan undang-undang terhadap perundingan kolektif dalam industri perintis.

Dakwaan diskriminasi terhadap pekerja yang terlibat dalam pengajuran kesatuan boleh difailkan dengan Kementerian Sumber Manusia atau Mahkamah Industri. Pengkritik mendakwa Mahkamah Industri lembab dalam menghakimi aduan pekerja selepas kegagalan Kementerian Sumber Manusia dalam usaha pendamaian.

Kerajaan berpendirian bahawa isu-isu pemindahan, pembuangan, dan pengembalian jawatan pekerja adalah hak pihak pengurusan. Oleh itu, isu-isu sedemikian terkecuali daripada perundingan kolektif.

Syarikat-syarikat di zon pemprosesan eksport mesti mematuhi piawai buruh yang serupa dengan piawai yang digunakan di seluruh negara. Walaupun taraf perintis sektor elektronik melarang penubuhan kesatuan, namun banyak syarikat mempunyai "kesatuan dalaman." Sungguhpun begitu, kesatuan-kesatuan dalaman ini dianggap berada di bawah kawalan pihak pengurusan dan tidak dibenarkan bergabung dengan mana-mana badan naungan kesatuan kebangsaan.

c. Larangan Terhadap Kerja Paksa atau Kerja Wajib

Perlembagaan melarang kerja paksa atau kerja wajib, termasuk buruh kanak-kanak. Namun begitu, ada laporan bahawa amalan sedemikian berlaku. Undang-undang membenarkan majikan menyimpan pasport pekerja dan ini merupakan amalan yang biasa dilakukan oleh majikan untuk menghalang pekerja daripada mencari kerja di tempat lain. Kumpulan hak asasi manusia membuat aduan bahawa undang-undang ini menjadikan para pekerja sebagai tahanan syarikat yang mengambil mereka bekerja. Ejen-ejen pekerjaan meminta bayaran yuran yang kadang kala menjadikan pekerja terdedah kepada ikatan hutang. Beberapa syarikat menggunakan ikatan hutang untuk memaksa pekerja asing bekerja dalam keadaan yang teruk, dan mengancam untuk menjarakan dan mengusir mereka. Berikutnya beberapa layanan teruk, termasuk satu kejadian di mana majikan telah membiarkan 2,000 pekerja di lapangan terbang Kuala Lumpur, pihak kerajaan telah mengenakan larangan terhadap pengeluaran permit kerja baru kepada pekerja dari Bangladesh pada bulan Oktober 2008. Akibat berhutang dengan majikan kerana yuran pengambilan kerja yang terlalu tinggi serta ketidadaan pasport, para pekerja ini dipaksa bekerja lebih masa, diberi upah yang lebih rendah daripada yang dijanjikan, dipotong gaji, dan diberi tempat tinggal yang teruk. Kes kerja paksa dilaporkan berlaku di ladang-ladang getah dan kelapa sawit, kilang-kilang pembuatan komponen komputer, kilang membuat pakaian, restoran dan pembantu rumah.

Sesetengah daripada anggaran 220,000 hingga 280,000 wanita asing yang bekerja sebagai pembantu rumah mengalami kekerasan fizikal dan dipaksa bekerja dalam keadaan yang teruk, dan sesetengah

pembantu rumah kanak-kanak bekerja dalam keadaan yang serupa dengan kerja paksa. Terdapat pembantu rumah tidak dibayar gaji atau dibayar kurang daripada gaji yang dijanjikan. Beberapa wanita yang telah dianiyai melaporkan bahawa majikan mereka memaksa mereka tidur di atas lantai bilik dapur dan memberi mereka makan sisa hidangan sahaja.

Walaupun Malaysia dan Indonesia telah selesai menandatangani Memorandum Persefahaman (MoU) pada tahun 2006 yang bersetuju, antara lainnya, bahawa pembantu rumah akan dibayar gaji terus kepada mereka, diberi pampasan bagi kecederaan diri, dan diberi masa rehat sebagai mengganti kerja lebih masa, ramai majikan masih membayar gaji mereka kepada agensi pengambilan kerja sebagai pembayaran balik hutang. Pada tahun itu, kedua-dua negara sedang merundingkan MOU baru yang akan menangani gaji minimum, memberikan pembantu rumah dengan satu hari cuti seminggu, dan menghapuskan klausula dalam perjanjian yang membolehkan majikan untuk merampas pasport pekerja.

Pada 18 Jun, mahkamah mendakwa Hau Yuan Tyung atas tiga tuduhan menyeksa pembantu rumahnya dari Indonesia, Siti Hajar. Tyung didakwa menyimbah Siti Hajar dengan air panas mendidih serta menyeksa dan membiarkan dia kelaparan. Jika didapati bersalah, Yuan Tyung boleh dikenakan hukuman penjara hingga 20 tahun. Dia diberi ikat jaminan RM15,000 (kira-kira AS\$4,285) dengan syarat melaporkan diri ke balai polis sekali sebulan serta menyerahkan pasportnya.

Pada 19 September, Duta Besar Indonesia mengumumkan bahawa pihaknya hanya akan memperbaharui pasport pembantu rumah jika majikan bersetuju untuk membayar gaji bulanan minimum sebanyak RM500 (AS\$145).

Pada 26 Oktober, Mautik Hani, 26 tahun, seorang wanita Indonesia yang bekerja sebagai pembantu rumah di Selangor meninggal dunia akibat luka yang diderita dipercayai disebabkan oleh majikannya, A. Murugan. Pada 20 Oktober, polis menemui Hani di bilik mandi yang terkunci di rumah Murugan. Tangan dan kakinya terikat, dengan luka di seluruh tubuhnya, belakang dan pergelangan tangan yang patah, dan luka serius di kaki kanannya sehingga ternampak tulang. Dia telah dikunci di bilik mandi selama dua hari tanpa diberi makanan. Polis menahan Murugan dan mendakwanya dengan pembunuhan. Pada 3 November, dia mengaku tidak bersalah atas tuduhan. Kes ini masih tertangguh pada akhir tahun.

d. Larangan Terhadap Buruh Kanak-kanak dan Umur Minimum Bekerja

Undang-undang melarang pengambilan kanak-kanak di bawah umur 14 tahun sebagai pekerja, tetapi dalam keadaan yang tertentu, undang-undang memberikan kelonggaran seperti kerja ringan dalam perusahaan milik keluarga, pekerjaan dalam bidang hiburan awam, bekerja untuk kerajaan di sekolah atau di institusi latihan, atau bekerja sebagai perintis yang diluluskan. Dalam apa keadaan sekalipun, kanak-kanak tidak boleh bekerja melebihi enam jam sehari, melebihi enam hari seminggu atau pada waktu malam.

Kebanyakan buruh kanak-kanak bekerja secara tidak rasmi di sektor pertanian dan membantu ibu bapa mereka di ladang. Walau bagaimanapun, hanya anggota keluarga yang dewasa sahaja yang menerima upah. Buruh kanak-kanak di bandar kerap digunakan oleh keluarga untuk menjalankan perniagaan makanan, pasar malam, dan industri kecil-kecilan. Pegawai kerajaan tidak menafikan kewujudan buruh kanak-kanak dalam perniagaan milik keluarga, tetapi menegaskan bahawa pekerja asing telah banyak

menggantikan buruh kanak-kanak dan peruntukan undang-undang bagi buruh kanak-kanak kini dikuatkuasakan dengan bersungguh-sungguh.

e. Keadaan Kerja Yang Boleh Diterima

Tiada peruntukan kadar gaji minimum yang berkuat kuasa kerana kerajaan membiarkan kadar gaji ditentukan oleh kuasa pasaran. Kadar gaji yang lazim di pasaran umumnya membolehkan rakyat di negara ini menikmati taraf hidup yang agak baik, tetapi keadaan ini tidak sebegitu bagi para pekerja asing. Majlis penetapan gaji ditubuhkan melalui akta tahun 1947 bagi pengesyoran kadar gaji minimum di sektor-sektor yang dianggap rendah kadar gajinya, tetapi majlis ini tidak berkesan dalam mempengaruhi kadar gaji di mana-mana sektor. Menurut pegawai MTUC, majlis penetapan gaji ini tidak bermesyuarat sejak tahun 1996, dan kadar-kadar gaji yang mereka cadangkan sudah lama serta tidak boleh dipakai lagi.

Pekerja ladang biasanya menerima bayaran mengikut hasil pengeluaran mereka atau gaji harian. Melalui satu perjanjian tahun 2003, pekerja ladang mesti menerima gaji sekurang-kurangnya RM350 (kira-kira AS\$100) sebulan. Penyokong perjanjian ini menyatakan bahawa insentif dan bonus produktiviti meningkatkan gaji lazim kepada hampir-hampir RM700 (AS\$200). Para aktivis buruh dan NGO hak asasi manusia melaporkan bahawa ikatan hutang diamalkan di beberapa ladang di mana keluarga-keluarga kaum India dan pekerja hijrahan bekerja dalam keadaan kerja paksa.

Di bawah Akta Pekerjaan, waktu kerja tidak boleh melebihi lapan jam sehari atau 48 jam dalam seminggu bagi setiap minggu kerja yang meliputi enam hari. Setiap minggu kerja mesti meliputi 24 jam waktu rehat. Akta ini juga menetapkan kadar kerja lebih masa dan cuti awam yang diwartakan, cuti tahunan, cuti sakit, dan elaun bersalin. Jabatan Buruh di Kementerian Sumber Manusia bertanggungjawab terhadap penguatkuasaan piawaian ini tetapi masalah kekurangan pegawai pemeriksa mengehadkan penguatkuasaan yang ketat.

Pekerja asing tanpa izin yang diambil bekerja oleh syarikat-syarikat khidmat luar berlesen dan dihantar ke kilang-kilang apabila perlu tidak dilindungi undang-undang buruh dan tiada saluran bagi mereka untuk mengambil tindakan undang-undang bagi kes penganiayaan.

Pekerja pendatang asing, baik yang sah dan tidak sah, biasanya bekerja dalam keadaan yang sukar, menjalankan kerja yang berbahaya, ditahan gaji oleh majikan, dan tidak mendapat bantuan guaman dalam kes-kes pencabulan kontrak dan penganiayaan.

Pekerja asing, terutamanya pendatang haram, biasanya tidak mendapat hak daripada sistem penghakiman buruh. Walau bagaimanapun, kerajaan menjalankan siasatan terhadap aduan penganiayaan, berusaha memaklumkan para pekerja tentang hak mereka, menggalakkan para pekerja untuk tampil ke depan dengan aduan mereka, dan memberi amaran kepada majikan untuk menghentikan penganiayaan. Seperti majikan lain, kontraktor buruh boleh didakwa kerana melanggar undang-undang. Menurut hasil kaji selidik yang dijalankan pada tahun ini oleh Persekutuan Pengilang Malaysia, purata gaji bulanan pekerja asing dalam sektor perkilangan ialah RM581 (kira-kira AS\$171). Pekerja hijrahan boleh membawa pertikaian berkenaan pekerjaan ke mahkamah perindustrian. Namun, mekanisme ini jarang digunakan. Ini kerana proses ini memakan masa dan selepas visa kerja mereka dihentikan, pekerja hijrahan perlu "pas istimewa" untuk tinggal di negara ini. Pas ini sah selama satu bulan dan berharga RM100 (kira-kira AS\$29) untuk diperbarui. Pembaharuan ini tertakluk kepada

budi bicara ketua pengarah imigresen. Pendatang yang memegang pas istimewa tidak dibenarkan untuk bekerja.

Akta Pampasan Pekerja meliputi pekerja tempatan dan pekerja asing. Namun, akta ini tidak menyediakan perlindungan kepada pembantu rumah warga asing. Menurut kerajaan, pembantu rumah warga asing dilindungi di bawah Akta Pekerjaan berkaitan gaji dan penamatkan kontrak. Walau bagaimanapun, golongan pekerja ini terkecuali daripada peruntukan akta yang memastikan mereka menerima satu hari cuti dalam seminggu, lapan jam kerja sehari, dan 48 jam kerja seminggu.

Adakalanya, majikan enggan memenuhi syarat pekerjaan dan menganiayai pembantu rumah mereka. Menurut para pegawai Jabatan Imigresen, hanya pembantu rumah yang berusia antara 25 hingga 45 tahun sahaja dibenarkan masuk ke negara ini. Mereka tidak dibenarkan membawa masuk ahli keluarga ke negara ini sementara mereka bekerja di sini. Syarat-syarat kontrak bagi pembantu rumah Indonesia, yang membentuk kira-kira 90 peratus daripada jumlah pembantu rumah asing, selalunya tidak jelas dan boleh disalahgunakan. Kontrak yang lazim menetapkan gaji bulanan sebanyak RM450 hingga RM600 (kira-kira AS\$132 hingga AS\$176) tetapi tidak menyatakan bilangan jam kerja dalam sehari. NGO melaporkan bahawa ramai pembantu rumah Indonesia dikehendaki bekerja selama 14 hingga 18 jam sehari, tujuh hari seminggu. Kontrak bagi pembantu rumah Filipina memberikan perlindungan yang lebih menyeluruh, tetapi kedua-dua golongan ini kerugian kerana kurang pengetahuan tentang hak mereka di sisi undang-undang.

Sesetengah pekerja yang mendakwa bahawa majikan mereka menyediakan tempat tinggal yang tidak berperikemanusiaan, menahan gaji mereka, mengambil dokumen perjalanan mereka dan mendera mereka secara fizikal.

Satu badan NGO melaporkan pada tahun 2007 mengenai satu syarikat khidmat luar yang mengambil pekerja asing untuk bekerja di kilang elektronik yang dimiliki pihak asing tanaman di negara ini. Setiap pekerja telah membayar sekitar RM5,000 (kira-kira AS\$1,400) dan menandatangani kontrak kerja selama 27 bulan dengan gaji sebanyak RM800 (AS\$225) sebulan. Mereka mendakwa pasport mereka dirampas dan mereka ditempatkan di sebuah asrama berdekatan kilang. Selama 10 bulan mereka bekerja di kilang, dengan dibayar sekitar RM875 (AS\$250) sebulan. Pada November 2008, berikutnya kerja di kilang yang semakin perlahan, beberapa pekerja tersebut dikembalikan kepada syarikat khidmat luar. Syarikat khidmat luar itu kemudian dilaporkan menghantar mereka untuk bekerja di restoran, kilang sarung tangan, ladang ayam itik dan kilang membekukan buah-buahan. Semua ini bertentangan dengan kontrak mereka. Pada waktu tersebut, mereka mendakwa bahawa gaji mereka ditahan oleh majikan mereka. Beberapa orang daripada mereka mendapatkan nasihat guaman dan membuat tuntutan sivil terhadap syarikat khidmat luar tersebut. Perbicaraan sivil bagi kes ini masih tertunda pada akhir tahun.

Satu lagi badan NGO melaporkan bahawa antara tahun 2005 dan 2007, satu kilang microcip milik asing telah menggaji 80 pekerja asing melalui dua agensi pengambilan kerja rakyat asing. Para pekerja dijanjikan gaji minimum RM700 (sekitar AS\$200) sebulan. Selepas tiga bulan latihan, kilang pembuatan ini dipercayai mengurangkan gaji mereka kepada setengah daripada gaji minimum yang dijanjikan. Pada bulan Mei 2008, beberapa pekerja mengeluh dan menuntut untuk bercakap kepada pihak pengurusan. Pihak kilang dilaporkan menelefon polis dan mengugut akan menyuruh polis menahan mereka. Pekerja yang enggan kembali bekerja dihantar pulang ke negara asal mereka. Pada 4 Julai, lapan orang pekerja memfailkan kes sivil terhadap syarikat dan kes ini masih tertunggak pada akhir tahun.

Para pekerja berhak mengambil tindakan undang-undang terhadap majikan yang menganiaya mereka. Menurut beberapa NGO, pihak mahkamah biasanya menyebelah pihak pekerja dan memutuskan bahawa pihak majikan mesti membayar segala tunggakan gaji dan ganti rugi kepada plaintiff bagi kerugian yang dialaminya, tetapi penangguhan prosiding dan keputusan mahkamah yang lama kerap menghalang pekerja asing daripada mendapatkan keadilan melalui sistem mahkamah.

Mekanisme bagi pemantauan keadaan di tempat kerja tidak memadai. Agensi-agensi buruh swasta yang mementingkan keuntungan dan mereka sendiri kerap melakukan kesalahan penganiayaan, biasanya bertanggungjawab dalam penyelesaian kes-kes penganiayaan. Perjanjian buruh dua hala dengan Indonesia tidak memberikan perlindungan yang cukup kepada pembantu rumah.

Akta Keselamatan dan Kesihatan Pekerjaan merangkumi semua sektor ekonomi kecuali sektor maritim dan angkatan bersenjata. Akta ini mewujudkan Majlis Keselamatan dan Kesihatan Pekerjaan Kebangsaan yang terdiri daripada para pekerja, majikan dan wakil kerajaan bagi menetapkan dasar dan menyelaraskan langkah-langkah keselamatan dan kesihatan pekerjaan. Pihak majikan dikehendaki mengenalpasti risiko dan mengambil langkah berjaga-jaga, termasuk penyediaan latihan keselamatan kepada pekerja, dan memastikan syarikat yang mempunyai lebih daripada 40 pekerja menubuahkan jawatankuasa keselamatan bersama pengurusan dan pekerja. Akta ini mensyaratkan supaya pekerja menggunakan peralatan keselamatan dan bekerjasama dengan majikan untuk memastikan bahawa persekitaran kerja adalah selamat dan sejahtera. Majikan atau pekerja yang melanggar peruntukan akta ini boleh dikenakan denda yang berat atau penjara sehingga lima tahun. Namun, MTUC melaporkan ada sesetengah majikan yang telah melanggar peraturan ini tetapi tidak dihukum. Tidak ada sebarang peruntukan berkanun atau undang-undang tertentu yang memberi hak kepada pekerja untuk menarik diri daripada bekerja di keadaan tempat kerja yang berbahaya tanpa disusuli tindakan buang kerja oleh pihak majikan.